

LUNDS
UNIVERSITET

**I en tid av mockumentalitet:
ontologisk otydlighet i P3 Serie**

Av: Emelie Bronstorp

Institutionen för kommunikation och medier, Lunds universitet

MKVK04 HT21

Handledare: Joanna Doona

Examinator: Fredrik Schoug

Sammanfattning:

Idag finns det allt fler tv-serier och filmer som rör sig i gränslandet mellan dokumentär (berätta sanningsenlig fakta) och fiktion (påhittat drama). Det innebär att det är upp till publiken att avgöra vad som är sant och vad som är påhittat. Den här studien undersöker P3 Serie, ett poddradioprogram som har ett dokumentärt format men som är fiktiv. Studien ämnar utforska hur Sveriges Radio, via P3 Serie och dess produktioner leker med gränsen mellan verklighet och fiktion. Syftet är att förstå *hur* ljudupplevelsen skapas av såväl producenter som publik. Med en netnografisk metod undersöks publiken med hjälp av online-kommentarer. Sveriges Radio, tillika producenter av P3 Serie, analyseras med material från Facebooksidan “Sveriges Radio Drama”, intervjuer i medier, Sveriges Radios handböcker för medarbetare och information från ett webinarium av Sveriges Radio. Därmed är studien även en fallstudie. Resultatet visar att det kontrakt som konstrueras mellan Sveriges Radio via P3 Serie och lyssnare skiljer sig åt, eftersom publiken inte är en homogen grupp. Vissa lyssnare upplever en “ontologisk otydlighet” i och med att P3 Serie leker med gränsen mellan fiktion och verklighet. Det finns en varierad inställning till den ontologiska otydligheten, vissa lyssnare vill veta vilken genre de konsumerar och vissa lyssnare uppskattar känslan av att inte veta om det är på riktigt eller ej. En ontologisk otydlighet hos lyssnaren kan ge upphov till ett intimt engagemang, där lyssnaren “rycks med” i mediets narrativ. Formatet som P3 Serie har belyser tydligt tiden vi befinner oss i nu, en tid där gränsen mellan verklighet och fiktion binds samman med hjälp av metamodernistiska verklighetseffekter, en tid av mockumentaritet.

Nyckelord: Sveriges Radio, P3 Serie, Mockumentär, Fiktion, Mockumentaritet, Ontologisk otydlighet

Titel: I en tid av mockumentaritet: ontologisk otydlighet i P3 Serie

Författare: Studien är författad av Emelie Bronstorp höstterminen 2021, vid Institutionen för kommunikation och medier, Lunds universitet.

Innehållsförteckning

När gränsen mellan fiktion och verklighet luckras upp	1
Studiens syfte och frågeställningar	2
Tidigare forskning om ljud och forskning om gränsen mellan fiktion och verklighet	3
Bakgrund: P3 Serie och förnyelsen av Sveriges Radio	4
Tillvägagångssätt	6
Lyssnarkommentarer	7
Material om P3 Serie	9
Teoretiska begrepp	9
I en tid av mockumentaritet: ontologisk otydlighet i P3 Serie	13
1. Ramen som skapar en illusion av verklighet	14
“Exorcismen i Eksjö” - inspirerad av verkligheten	14
“Fallet Alma Diaz” - baserad på riktiga händelser	15
Sveriges Radio och andra program från P3 Serie	16
2. Att lyssna på fiktion	19
Positiva och negativa upplevelser	19
Förmedlandet av autenticitet i “De dödas röster”	23
3. Att få känslor i samband med att lyssna på fiktion	26
Skapande av intimitet via ljud	27
Njutning i det otäcka	29
4. Förhandling om det fiktiva formatet och kontrakt	31
Glada kontraktslösa lyssnare eller när kontraktet kränker lyssnaren	32
Att ha koll på genren	35
Slutsats och diskussion	36
Referenser	40
Litteratur	40
Empiri	41
Övriga källor	44

Lista över figurer

Figur: 1. Skärmlapp från Sveriges Radio Drama, Facebook 13 oktober 2021.

Figur: 2. Skärmlapp från Sveriges Radio Drama, Facebook 9 april 2020.

Figur: 3. Kommentar av Mio.

Figur: 4. Kommentar av Charlie.

Figur: 5. Kommentar av Max.

Figur: 6. Kommentar av Dara.

Figur: 7. Kommentar av Kim.

Figur: 8. Kommentar av Lo.

Figur: 9. Kommentar av Kaj.

Figur: 10. Kommentar av Billie.

Figur: 11. Kommentar av Elliot.

Figur: 12. Kommentar av Alex.

Figur: 13. Kommentar av Eli.

Figur: 14. Kommentar av Love.

Figur: 15. Kommentar av Jordan.

Figur: 16. Kommentar av Gaby.

Figur: 17. Kommentar av René.

Figur: 18. Kommentar av Mika.

När gränsen mellan fiktion och verklighet luckras upp

Jag har aldrig varit fascinerad av skräck. Trots detta, lyssnade jag 2018 på ett ljuddrama med åtta avsnitt vid namn "De dödas röster" producerat av P3 Serie. Innan jag tryckte på "spela" läste jag noggrant igenom beskrivningen för att undvika att mötas av något otäckt. "De dödas röster" tilltalade mig, eftersom den påminde om mitt eget liv. Det handlade om kompisar som hade spelat rollspel, det fanns gott om referenser till 1990 talet och den var spännande. Jag tipsade direkt en kompis om programmet. Det dröjde några avsnitt, innan det övernaturliga gjorde intåg i serien. En tveksamhet uppstod hos mig. Var "De dödas röster" en dokumentär eller en mockumentär? Slutligen landade jag i att allt måste ha varit påhittat. Det fanns aldrig några vänner som spelade rollspel i en kolonistuga i Täby, Jessica Lundh blev inte mördad och rollspelet "Kult" leder inte till mord.

Människor ställs varje dag inför frågan om vad som är sant och vad som är falskt. Idag är medier och dess teknologier en stor del av vår vardag. Gränsen mellan det verkliga och det falska luckras upp och mediekonsumenter ställs inför att avgöra autenticiteten: "Stämmer aviseringen, har jag verkligen ett paket att hämta ut från PostNord?", "Är reklambilden om hur bra foundation X täcker ojämnhud sann?" eller "Använder artisten Y autotune eller är det hans riktiga sångröst?". Gränsen mellan verklighet och det falska eller påhittade och fikcionaliserade blir även uppluckrad i moderna tv-serier och filmer. Exempel på detta har vi sett i bland annat i tv-serierna "Den osannolika mördaren" (Behrman & Rockström 2021) och "En kunglig affär" (James Larsson 2021) eller i filmen "Ted: För kärlekens skull" (Holm 2018). Särdragen i exemplen är att dramaturgin blandar verkliga händelser och personer med fiktion, de balanserar alla mer eller mindre på sanningsenliga narrativ. Publiken lämnas med en berättelse där de själva ska avgöra vad som är sant och vad som bara är nästan sant. Är det rena lögnen eller är det fiktionen som är nära sanningen? Företeelserna är utmärkande för den tid vi befinner oss i nu. En tid av "mockumentality", där gränsen mellan den faktiska verkligheten och den artificiella (eller virtuella) verkligheten suddas ut, enligt Conte (2019).

P3 Serie (som bland annat har producerat "De dödas röster") har ett format som liknar ovanstående film och tv-serier, eftersom man använder sig av ljud som är vanliga i dokumentärer men samtidigt är fiktion. På samma sätt som tv-serier fikcionaliserar verkliga personer eller händelser, fikcionaliserar P3 Serie dokumentären. Enligt Sara Bergmark Elfgren, skapare av "De dödas röster", valde hon att använda sig av ett mockumentärt format,

eftersom “P3 Dokumentär” är radiokanalen P3:s mest etablerade program och ett mockumentärt format skulle göra programmet mer “tillgänglig[t] för en publik som var ovan vid radiodrama” (Collinius u.å.).

När en dokumentär inte längre skildrar verkligheten utan istället byggs upp med fiktion blir det en mockumentär. Enligt Hight är en mockumentär ett lekfullt sätt för producenter att föra fram ett narrativ på och som vänder sig till en engagerad publik som har diversifierade medieupplevelser (2016, 27f.). En mockumentär förutsätter att den låter (och ser ut) som en dokumentär men samtidigt lånar estetik från olika genrer. Det här kräver att publiken förstår att det är en mockumentär och inte en dokumentär (ibid.). Mockumentärer har framför allt studerats utifrån textanalyser och i relation till audiovisuella medier. För att förstå hur en publik engagerar sig i mötet med en dokumentär respektive en mockumentär, använder studien begreppet “kontrakt”¹, vilket uppstår mellan medieproducenter och dess publik (Roscoe och Hight 2001 se von Schantz 2018, 76).

Studiens syfte och frågeställningar

Studien ämnar att utforska hur Sveriges Radio, via P3 Serie och dess produktioner leker med gränsen mellan verklighet och fiktion. Syftet är att förstå hur ljudupplevelsen skapas av såväl producenter som publik. Den empiri som studien använder sig av är därför bred. Publikens engagemang analyseras med hjälp av online-kommentarer från P3 Serie i Apple Podcast. Producenternas engagemang (författare som skådespelare från P3 Serie och Sveriges Radio) analyseras med material från Facebooksidan “Sveriges Radio Drama”, intervjuer i medier, handböcker från Sveriges Radios och information från ett webinarium av Sveriges Radio. Således är studien en fallstudie, i den bemärkelse att den tittar på fallet P3 Serie och hur engagerade producenter och lyssnare förhåller sig till den medierade upplevelsen. Valda teoretiska utgångspunkter för studien behandlar fiktion/verklighet/ontologi och teorier från publikstudier. För att uppnå syftet med studien kommer följande frågeställningar att besvaras:

- På vilket sätt kommunicerar Sveriges Radio om P3 Series program och hur uttrycker sig lyssnare om P3 Series användande av fiktion?

---

¹ Begreppet förklaras utförligare under kapitlet “teoretiska begrepp”

- Vilka känslor uttrycker lyssnare om P3 Serie och hur skiljer det sig mellan en tro på att P3 Serie är en dokumentär (sant) eller en mockumentär (fiktion)?
- Vilken typ av “kontrakt” konstrueras mellan Sveriges Radio och dess publik?

Tidigare forskning om ljud och forskning om gränsen mellan fiktion och verklighet

Forskningsöversikten består av två stycken, där det första behandlar ljudmedier och det andra fiktion. Då forskningsämnet är smalt har tidigare forskning gett insiktsfulla teoretiska resonemang och slutsatser, vilka även har legat till grund för min analys.

Inom medie- och kommunikationsvetenskap är ljud inte utforskat i lika hög grad som de audiovisuella medierna. Det innebär att studier och forskning som presenteras i det här stycket, härstammar från olika ämnen, som etnologi (Franzén 2021), humaniora (Hyvönen et al. 2020), teater (Vachon & Woodland 2021) eller högskolepedagogik (Brabazon 2016, 2019). I avhandlingen *Radio: Vardagsliv tillsammans med ett massmedium* (2021) menar Franzén att studier av radio som ett medium utgör ett litet forskningsfält i Sverige, till skillnad från internationellt (2021, 54). Den svenska radioforskningen inbegriper främst ett fokus på specifika historiska perioder eller händelser, med vissa undantag (ibid. 55ff.). Franzén undersöker inte olika format, som mockumentärer, utan undersöker med intervjuer och frågelistor hur människor möter radio i sin vardag samt hur radioljud och själva lyssnandet skapar fenomenet radio (2021, 36,14). Hyvönen, Karlsson och Eriksson (2020) undersöker likt min studie ett P3 program men undersöker inte publiken utan analyserar 19 avsnitt från “P3 Dokumentär”. Detta för att se hur avsnitten balanserar public service krav på opartiskhet och sanningsenlighet, samt hur objektivitet, makt och auktoritet representeras bland de människor som deltar i programmen. Enligt Hyvönen et al. får den känslolagda gestaltningen i “P3 Dokumentär” publiken att formas till en viss politisk riktning och berör, vilket komplicerar kraven om opartiskhet (2020, 310). Andra studier som fokuserar på ljud, är Brabazons två studier från 2016 och 2019. I studien från 2016 analyserar Brabazon vad det innebär att enbart använda hörseln vid kunskapsinhämtning, eftersom *att lyssna på* något skiljer sig från att höra (2016, 432). När man lyssnar, gör man det medvetet och filtrerar bort de ljud man inte vill höra (ibid.). I Brabazons andra studie (2019) fördjupar hon sig i de möjligheter podcasts har för doktorander. Podcast är ett intimt medium. De pratar i lyssnarens

öra, kan följa lyssnaren var, när och hur den vill samt, eftersom podcast inte är bundna till ett universitet eller land så kan podcasts underlätta för doktorander att nå ut med sin forskning (2019, 23ff.). Slutligen, Vachon och Woodland (2021) undersöker hur enbart ljud inom teatervärlden antingen kan användas som en konstform, i utbildningssyfte, för social rättvisa eller i utvecklingen av scenkonst. I deras forskning har de skapat ljuddrama med personer intagna i anstalt och med socialarbetare (2021, 639). Enligt dem, har ljuddrama en möjlighet att förmedla en *annan typ* av imaginär intimitet till publiken, eftersom drama med enbart ljud bidrar till en djupare delaktighet och förståelse för verket (ibid. 646).

I tidigare forskning och studier som har rört sig inom ämnet fiktion och verklighet finns von Schantz avhandling *“The Doc, the Mock and the What”* (2018). Den har varit en stor inspiration till min studie, eftersom det finns få studier om publikens engagemang till mockumentärer. Det som skiljer min studie och von Schantz avhandling är att min studie undersöker ett intimt medium (ljudmedier), vilket använder sig av ett mockumentärt format, och hur engagerade lyssnare förhåller sig till detta. I von Schantz studie använder hon fokusgrupper för att undersöka hur dessa förhåller sig till det sanningsanspråk som mockumentärer har. Slutsatsen av von Schantz är att den medierade upplevelse som en mockumentär kan ge upphov till är en högre grad av källkritik och ett ifrågasättande av maktstrukturer (2018). Min studie använder sig av von Schantz begrepp “mockumentärt kontrakt” vilket är beroende av att publiken förstår att det är en mockumentär de tittar eller lyssnar på. Ifall ett mockumentärt kontrakt inte upprättas, tror publiken att det är en dokumentär (ibid. 79). I Fuhs textstudie (2018) undersöker hon hur tv-serien “The Court of Last Resort” (1957–1958) förlorade sin förankring till verkligheten när skådespelare gestaltade riktiga rättsfall. Formatet gjorde att “The Court of Last Resort” blev ett ontologiskt förvirrat objekt, när de använde fiktion för att skapa en illusion av verkligheten hamnade serien i ett ingenmansland, där det varken var en dokumentär eller ett drama (ibid. 181). Fuhs studie är givande i det avseendet eftersom studien diskuterar på vilka sätt “The Court of Last Resort” försökte ge en illusion av verkligheten genom att fiktionalisera verkliga händelser.

Bakgrund: P3 Serie och förnyelsen av Sveriges Radio

Studien analyserar P3 Serie, ett poddprogram av radiokanalen P3, som är en del av Sveriges Radio. Att P3 Serie är ett poddprogram innebär att programmen inte finns med bland de linjära sändningarna, utan är istället tillgängliga via en dator, surfplatta eller telefon. En podd

(från engelskans podcast) går att lyssna på när användaren själv vill lyssna (Franzén 2021, 92; Brabazon 2019, 25).

Public service har ett högt förtroende, är väl uppskattat och har en påtaglig närvaro i Sverige via våra radioapparater, mobiltelefoner och tv-apparater (SOM-institutet 2020 & Medieakademin 2021). 2025 har Sveriges Radio sänt radio i allmänhetens tjänst i 100 år (Sveriges Radio 2008). Mycket har hänt under dessa hundra år och idag erbjuder Sveriges Radio sin publik olika nischade radiokanaler, program och poddar. 2020 genomfördes stora förändringar av “ungdomskanalen” P3, många program lades ned på grund av att den linjära lyssningen hade minskat och istället skulle P3 satsa på “populärkultur och samhälls- och musikjournalistik” enligt kanalansvarig Caroline Pourn (Lenas 2020). Nystarten av P3 skulle vända sig till lyssnare som ville lära sig något och samtidigt bli underhållna (ibid.).

Sveriges Radios avdelning för “produktion av radio och ljuddrama” bytte 2016 namn från Radioteatern till Sveriges Radio Drama (Wallén 2016), vilken är den avdelning som P3 Serie tillhör. Att byta ut ordet “teater” mot “drama” skedde när ny teknik och ett konstnärligt skapande skulle utvidga och utforska radiodramat (ibid.). Skillnaden mellan dåvarande Radioteatern och nuvarande Sveriges Radio Drama är: mer perspektiv, större mångfald samt nya berättelser och format för att nå ut till flera lyssnare (Kanter & Gammel 2021). Det var i denna omorganisering som Sveriges Radio började producera P3 Serie och det första programmet var “De dödas röster” (2016).

Enligt Moa Gammel, som sedan 2019 är konstnärlig utvecklingsansvarig på Sveriges Radio Drama, har ljudmedier en enorm potential (Kellman Larsson 2020). Gammel tror att ljudmedier kommer att gå en liknande väg som samtals- och intervju-poddarna och att ljuddrama inom en snar framtid, kommer att recenseras på kultursidorna och ha en etablerad roll i samhället (ibid.). Trenden av att dramatisera berättelsen är på framåtmarsh och den kommer att bli ännu större menar Gammel (Sveriges Radio 2021a; Kanter & Gammel 2021).

Vi når hundratusentals, ibland en miljon, lyssnare i alla åldrar – en enorm ökning på bara några år. Och framgångarna med de nya formaten, som till exempel P3 Serie, har banat väg för nya radiodramaproducenter, nu senast Spotify. Utbudet ökar både i Sverige och internationellt. Det är en guldålder för lyssnarna

(Kanter & Gammel 2021).

Sveriges Radio vill stå för en hög kvalitet och samtidigt ha ljudet i fokus, men det finns också en hög konkurrens om ljudet menar David Gustafsson, chef för produkt och tjänsteutveckling på Sveriges Radio (Radioevent 2021). Det som gör Sveriges Radio unikt är att public service-uppdraget och den statliga finansiering som det innebär, möjliggör att Sveriges Radio kan tillgodose den publikens behov och driva på den tekniska utveckling av teknik för ljud och radio (Radioevent 2021; Sveriges Radio 2020a), vilket gör att Sveriges Radio utforskar nya sätt att nå ut till sin publik (Sveriges Radio 2020a).

Tillvägagångssätt

Mitt intresse för när gränsen mellan fiktion och verklighet suddas ut, formades i min förstudie där jag studerade mockumentären "I'm still here" (Affleck 2010) med Eco's (1986) och Baudrillard's (1994) teorier om hyperrealitet. Jag ville se hur visuella element framställdes för att konnotera en falsk eller en riktig verklighet. Efter studien konstaterade jag att det var svårt att enbart studera visuella element och argumentera för om de konnoterade verklighet eller inte. Mina erfarenheter från pilotstudien har gjort att den här studien istället undersöker hur publiken och producenter konstruerar och förhandlar om den fiktiva statusen i ljudmedier.

Studien ämnar att undersöka hur producenter och lyssnare förhandlar om gränsen mellan fiktion och verklighet i en kvalitativ innehållsanalys. För att förstå hur producenter och lyssnare engagerar sig använder sig studien av en netnografisk metod, vilket innebär att studiens empiri har samlats in på internet. Att använda internet som primär samlingsplats ger möjligheter liknande att samla in material från "den riktiga världen". Även på internet umgås människor, pratar med varandra och skapar gemenskaper (Kozinets 2011, 11). Genom att bedriva fältarbete på internet kan man uppnå en etnografisk förståelse och få en representation av ett "kulturellt eller kollektivt fenomen" (ibid. 89). Förutom den netnografiska metoden är studien även en fallstudie som specifikt undersöker P3 Serie, material har samlats in på olika ställen som berör P3 Serie. En fallstudie möjliggör en förståelse för P3 Serie och den plats som ljudmedier har i samhället idag, eftersom en fallstudie undersöker ett fenomen i en avgränsad undersökning (Flyvbjerg 2006). Vidare kan jag inte generalisera publiken utifrån studiens empiriska material, men jag kan närma mig en teoretisk generalisering, där såväl mina teoretiska begrepp som tolkningar av lyssnarnas online-kommentarer och material kring P3 Serie sätts i ett sammanhang och slutsatser kan dras utifrån detta.

Att använda sig av en netnografisk metod skapar en möjlighet att studera hur lyssnare kollektivt skapar en uppfattning om kontrakt, genre och sanningshalten i P3 Serie. De lyssnare som har valt att skriva sin kommentar har varit medvetna om att andra lyssnare kan läsa kommentaren. Att studera online-kommentarer ger en publik som självmant delar med sig av sina åsikter och medierade upplevelser och behandlar dessa kollektivt mellan varandra. Enligt Kozinets (2011, 83), ger en netnografisk metod en förutsättning för att se naturliga beteenden, eftersom frågor inte är uttänka på förhand av forskaren. I online-kommentarerna visas det även att en del lyssnare erkänner att de insåg att P3 Serie var fiktion först när de läste andras kommentarer. Ett sådant erkännande hade varit svårare att få till vid en gruppintervju eftersom människor kan skämmas över att inte ha förstått detta innan. Online-kommentarer ger även ett mer direkt och koncist svar från lyssnare, i en direkt återkoppling efter att ha lyssnat på P3 Serie.

Lyssnarkommentarer

Den studerade publiken är en engagerad publik, eftersom den har tagit sig tid att kommentera om sina upplevelser och delar med sig av dessa till andra. Insamling av online-kommentarer har skett via Apple Podcast² den 19 november 2021. Personer som kan lämna en kommentar ("review") är de som är apple-användare, det vill säga har en iPhone, iPad, Apple Watch eller en Mac-dator. Till skillnad från android-användare som kan behöva flera olika poddappar, erbjuder Apple Podcast att man kan följa poddprogram och att dessa hämtas automatiskt via ett RSS-flöde. Det fanns det 219 kommentarer på Apple Podcast under perioden 2016-07-01 och 2021-10-03 som berörde P3 Serie. Tidsperioden för insamlad data är mellan dessa datum eftersom den 1 juli 2016 gjordes den första kommentaren någonsin och den sista gjordes den 3 oktober.

När jag gjorde mitt urval gick jag igenom alla kommentarer och valde att spara ner kommentarer som var relevanta för frågeställningarna och därigenom uppfyller följande kriterier:

---

² Apple Podcast är en "samlad" plats som erbjuder lyssnaren en kommentarsfunktion och tillgång till olika poddar via RSS-flöde.

- 1) berörde känslor kring fiktionen i P3 Serie
- 2) när lyssnaren uttrycker en osäkerhet om P3 Serie var fiktion
- 3) kommentarer kring att Sveriges Radio gör den här typen av program
- 4) kommentarer som berörde själva lyssnandet

De kommentarer som inte uppfyller något av kriterierna var mestadels allmänna hyllningar eller politiska åsiktsuttryck. Eftersom dessa inte är relevanta för frågeställningen valdes de bort. Av de totala 219 kommentarer som fanns gav urvalet mig 90 kommentarer. Dessa kommentarer sorterades sedan in under följande teman: “känslor”, “ljud-upplevelse”, “negativ verklighet” och “positiv verklighet”. Sedan undersökte jag de olika nyanserna under de fyra kriterierna. Där kunde jag se att exempelvis kommentarer som fanns under temat “känslor” kunde betyda positiva eller negativa känslor. Det här tolkades av själva texten i kommentaren men också i kontrast till det betyget lyssnaren har gett till programmet i samband med sin kommentar. När jag har använt mig av detta som analysmetod har jag skapat idealtyper, där det utmärkande för just den gruppen av lyssnare har fångats (Weber 1904 se Jarlbro 2018). Efter att jag har undersökt mitt material utifrån mina frågeställningar har olika tematiska uppdelningar av min analys vuxit fram under tidens gång. För att skapa en helhet har det empiriska materialet undersökts utifrån mina teoretiska begrepp och tidigare forskning samt studier.

I kommentarerna finns det vissa lyssnare som har sitt för- och efternamn som användarnamn medan vissa verkar ha tryckt på randomiserade knappar på tangentbordet. För att göra texten mer estetisk tilltalande samt för att anonymisera publiken har jag gett lyssnare könsneutrala pseudonymer, eftersom jag inte vet vilken könstillhörighet lyssnaren har.

För vissa kommentarer går det inte att utläsa vilket program från P3 Serie som en lyssnare hänvisar till, dessa benämns i analysen som “en av P3 Series produktioner”. När det går att förstå vilket program lyssnaren hänvisar till beror det antingen på att lyssnaren nämner det i sin kommentar eller att kommentaren berör “De dödas röster” och är skriven innan 2016-11-03, vilket var när det andra programmet “Kommando Karim” hade premiär.

Material om P3 Serie

Studien är en fallstudie eftersom den har undersökt fallet P3 Serie. Det innebär att studien har undersökt hur P3 Series egna institutioner som Sveriges Radio och Sveriges Radio Drama uttrycker sig på sina egna plattformar, men även hur producenter och skådespelare som har medverkat i skapandet av P3 Serie uttrycker sig i medier om ett specifikt program från P3 Serie eller om P3 Serie överlag.

Eftersom P3 Serie är en del av public service har Sveriges Radios hemsida och deras egna handböcker studerats. Dessa handböcker är en från 2014 som vänder sig till medarbetare på Sveriges Radio och en från 2021 om hur medarbetare ska eller kan uttrycka sig på sociala medier. På Facebook har material från Sveriges Radio Drama som berör P3 Serie från maj 2016 fram tills 30 november 2021 samlats in och undersökts. Tidsperioden täcker således tiden innan premiären av "De döda röster" (1 juli 2016) fram tills idag. För att förstå public service strategier och synsätt var jag den 25 november 2021 med på ett digitalt webinarium som arrangerades av Sveriges Radio. Radioeventet hittade jag via mitt flöde på LinkedIn och det vände sig till personer som var nyfikna på hur Sveriges Radio jobbar med utveckling av radioteknik eller intresserade av ett framtida jobb. Den information som inhämtats från radioeventet är anteckningar som jag gjorde under eventet, samt namnet på chefen för produkt- och tjänsteutveckling på Sveriges Radio, som var offentligt innan webinariet. Jag valde att inte presentera varför jag deltog på eventet eftersom jag inte varken spelade in någonting eller skrev ner namnen på deltagarna.

Teoretiska begrepp

En *ontologisk otydlighet* är den sinnesstämning och upplevelse som den otydliga gränsen mellan verklighet och fiktion ger upphov till. I studien används det som ett samlingsnamn för den upplevelse som lyssnare får i samband med att lyssna på P3 Serie. Begreppet är influerat av tidigare studier som har använt liknande begrepp. Bland annat av pionjärerna Eco (1986) och Baudrillard (1994), vilka var tidiga med att studera fiktion och verklighet. De menade att världen omges av en osann verklighet, en "hyperrealitet" där falska kopior sömlöst binds ihop med verkligheten och där det som ska referera till det verkliga har förlorat sin koppling till verkligheten. Fuch (2018) använder begreppet "ontologically confused object", där objektet är mediet som använder ett format som ger sken över att vara en dokumentär men som är fiktion. Gibbons et al. (2019) menar att metamodernistiska texter skapar ontologiska

“slippage, blurrings eller clashes” när de använder verklighetseffekter. Till skillnad från nämnda studier och forskning använder den här studien begreppet ontologisk otydlighet på den upplevelse som publiken (lyssnare) får av att konsumera ljudmedier som leker med gränsen mellan fiktion och verklighet.

För att få en förståelse av den upplevelse som lyssnare får till P3 Serie använder studien begreppet *mockumentalitet*, som enligt Pietro Conte är den tid vi befinner oss i nu. Vår samtid karaktäriseras av en växande tvekan kring vad som är verkligt och överkligt (Conte 2019, 22f.). En avbildning av en människa, som ett foto på ett id-kort, har länge setts som något som inte har manipulerats. Tron på att avbildningar utgör det realistiska och en objektiv sanning kan användas för att skapa falska kopior, där ett dokument kan bli ett “mockument” (ibid. 15f.). Idag finns det fler tekniker för att skapa realistiska avbildningar av verkligheten, men som inte är riktiga, exempelvis via så kallade “deepfakes” eller på internetsidan “thispersondoesnotexist.com” (ibid. 2019). Tekniker för realistiska men överkliga avbildningar är därigenom tillgängliga för gemene man att använda. Tiden vi befinner oss i – den mockumentala – är en tid där gränsen mellan den faktiska verkligheten och den artificiella (eller virtuella) verkligheten suddas ut (ibid.). Förutom att mockumentaliteter kan användas för att förstå publikens upplevelser och tvekan om verklighet eller överklighet används begreppet för att sätta ljus på den rådande medielogiken; att skapa drama där det är svårt att avgöra vart gränsen mellan verklighet och fiktion går.

Gränsen mellan fiktion och verklighet studerar även Gibbons, Vermeulen och van den Akker (2019) när de undersöker författaren Ruth Ozeki’s autofiktion³ “A Tale for the Time being” (2013) och true crime Netflix-serien “The Keepers” (2017) för att påvisa en ny kulturell logik, *metamodernism*. Konst, tv-program, film eller litteratur kan vara exempel på metamodernistiska texter och dessa genererar “verklighetseffekter” med hjälp av ett depthiness (djup). I studien används begreppet metamodernism för att undersöka om P3 Serie är ett exempel på en metamodernistisk text när den leker med gränsen mellan fiktion och verklighet och hur verklighetseffekter bidrar (eller inte) till en ontologisk otydlighet hos lyssnaren. Enligt Gibbons et al. skapar djup i autofiktioner ett känslomässigt engagemang och en empati hos läsarna för karaktärerna (ibid. 177). Samtidigt är fiktion inte osynligt i autofiktion men ontologiska “blurrings” gör att läsaren har svårt att tolka vad som är fiktion

---

³ En litterär genre som ger sken över att vara en självbiografi men som blandar fiktion och fakta.

(ibid. 175). Det här gör att den fiktiva världen i autofiktionen blandar sig in i läsarens egna känsla av verklighet (ibid.). Enligt Gibbons et al., visar metamodernistiska texter en ny gestaltning av relationen mellan det fiktiva och det verkliga, där vi har en kunskapsteori om det verkliga och ett universum av en fiktiv ontologi (ibid. 185).

Det teoretiska begreppet "kontrakt" myntades av Roscoe och Hight för att förstå hur en publik engagerar sig i tittandet av en dokumentär respektive en mockumentär. Kontraktet uppstår mellan medieproducenter och publiken (Roscoe och Hight 2001 se von Schantz 2018, 76) och är centralt i syftet i studien av P3 Serie. Studien använder sig av det *mockumentära kontraktet*, vilket är beroende av det dokumentära kontraktet (von Schantz 2018, 82). Det dokumentära kontraktet konstrueras när en film går helt i linje med den genre som den tillhör och upprepar vad liknande genrer har skapat innan. Det mockumentära kontraktet leker med det dokumentära kontraktet, eftersom en mockumentär kan blanda in olika genrer, såsom dokumentär eller spelfilm. Det mockumentära kontraktet består av en *kunskap* eller *förförståelse* av genren (ibid. 78f). Det här betyder att publiken har en aktiv tankeprocess och känner igen "a formalist discourse of factuality in conjunction with a narrative that is fictive, that is to say, recognizing an intentional de-organisation." (ibid. 79).

Utöver det mockumentära kontraktet använder sig studien utav det *sociala kontraktet*. Det sociala kontraktet skiljer sig från det mockumentära kontraktet eftersom det innehåller en *förväntan* från publikens håll. Hill (2005) menar att det sociala kontraktet upprättas när en publik tittar på medier där journalistens arbete är synligt, som i en dokumentär eller i nyheter (ibid. 178). Publikens förväntan består av att de antar att det som presenteras görs på ett sanningsenligt och objektivt sätt (ibid.). Hill menar att man exempelvis kan se att det brittiska public service bolaget BBC har ett socialt kontrakt med sin publik. BBC existerar för publiken och publiken betalar i gengäld en licens och erbjuds därigenom ett opartiskt mediebolag vilket representerar hela befolkningen (ibid. 111f.). Begreppet appliceras på studien för att undersöka om eller hur ett socialt kontrakt uppstår i ett public service sammanhang där P3 Serie efterliknar en dokumentär i sin ljudbild.

Hill's (2007) begrepp *genrearbete* (eng: genre work) syftar på publikens kontinuerliga processande av sina upplevelse av genren de konsumerar genom att förhålla sig till den i relation till vad de tidigare vet om genren och eller andra genrer. Begreppet utvecklar förståelsen för hur en publik förhåller sig till medierade upplevelser eftersom genrearbete är

något som en publik gör hela tiden (Hill 2007). Enligt Hill, skapar genrearbete olika engagemang hos tittaren, när denne tittar på en genre och reflekterar över upplevelsen av genren. Medvetet eller omedvetet bär tittare med sig genrearbete genom den kunskap de har införskaffat sig genom tidigare erfarenheter. Sådana erfarenheter kan vara av att titta på tv, läsa tidningar, lyssna på radio, vara ute på internet, använda sin mobil eller genom att prata med vänner och familj (ibid. 84). Hills empiri är fokusgrupper och frågeformulär, i min studie appliceras begreppet istället på online-kommentarer från engagerade lyssnare. Därigenom undersöker jag hur lyssnare uttrycker sig kring den medierade upplevelsen av att lyssna på P3 Serie.

Slutligen, använder studien begreppet *institutionella ramen*, som är den makt och påverkan som institutioner (som vetenskap, ekonomi, militär) har på samtal om världens sociala och historiska verklighet (Nichols 2001, 39). Begreppet appliceras på public service för att sätta Sveriges Radio i det sammanhang som gör att de skiljer sig från andra mediebolag. Även Conte (2019) använder begreppet och menar att institutionella ramar skapar en förväntan och använder exemplet att ett museum kan vara en institutionell ram, som skapar autenticitet åt samtliga verk som är inom museets väggar, även till verk som föreställer kopior (Conte 2019, 18).

I en tid av mockumentalitet: ontologisk otydlighet i P3 Serie

Analysen består av fyra tematiskt indelade kapitel med en sammanfattning efter respektive kapitel. Frågeställningarna besvaras främst i specifika kapitel men även gentemot helheten av analysen.

I det första och andra kapitlet besvaras den första frågeställningen genom analys av Sveriges Radio kommunikation och saklighet med ett fokus på två av P3 Series program: “Exorcismen i Eksjö” (2020) och “Fallet Alma Diaz” (2020) samt analys av engagerade lyssnares kommentarer med fokus på ljudupplevelsen av P3 Serie.

Det tredje kapitlet besvarar den andra frågeställningen om de känslor som lyssnare kan få i samband med att lyssna på P3 Serie och hur känslorna kan variera beroende på lyssnarens uppfattning eller åsikt om P3 Series format.

I det sista kapitlet analyseras hur lyssnare förhåller sig till verklighet kontra fiktion i ljuddrama och vilken typ av kontrakt som upprättas.

1. Ramen som skapar en illusion av verklighet

Kapitlet kommer att undersöka två exempel, där Sveriges Radio Drama och Sveriges Radio explicit uttrycker att programmen “Exorcismen i Eksjö” och “Fallet Alma Diaz” är baserat på “riktiga händelser” respektive är “inspirerat av verkligheten”, vilket skiljer sig från hur andra program av P3 Serie presenteras.

“Exorcismen i Eksjö” - inspirerad av verkligheten

På Facebook skriver Sveriges Radio Drama att programmet “Exorcismen i Eksjö” (2020) är “*inspirerad* av verklighetens religiösa exorcismritualer, rättegångspodden⁴ och av klassiska skräckfilmer” (min kursivering och fotnot).

Figur: 1. Skärmlapp från Sveriges Radio Drama, Facebook 13 oktober 2021.

När Sveriges Radio Drama hänvisar till att programmet är inspirerat av “verkligheten” antar de att lyssnaren har en förhandskunskap om kända religiösa exorcism-ritualer och rättsfall. Om en lyssnare inte har en sådan kunskap är det svårt att förstå vad “Exorcismen i Eksjö” är inspirerad av. Ett rättsfall som Sverige har av den karaktären är det uppmärksammade mordet i Knutby år 2004. Att enbart skriva “inspirerad av” kan vara för att försöka undvika ett etiskt dilemma, om det är rätt att public service skapar underhållning av rättsfall. En annan anledning kan vara för att det är något attraherande med att lyssna eller titta på sådana berättelser som anspelar på verkligheten (Hill 2005, 39,53). Det finns något lockande med att komma nära mörka verkliga händelser.

⁴ Rättegångspodden (2014–) är en podd skapad av Nils Bergman som använder sig av riktiga ljudupptagningar från rättegångar och handlar om uppmärksammade svenska brott.

Det finns lyssnare⁵ som inte visste om “Exorcismen i Eksjö” var baserat på ett riktigt fall eller inte. Att lyssnare har tvivlat på hur nära verkligheten “Exorcismen i Eksjö” är, är inte konstigt. Likt alla program av P3 Serie har “Exorcismen i Eksjö” estetiken av en dokumentär, och innehåller ett svenskt Ortsnamn i titel. Eksjö är en ort som finns på kartan och som ligger i det så kallade “bibelbältet”⁶ i Sverige. Användandet av en exakt lokalisering i en titel kan bidra till en uppfattning att programmet har en närmare koppling till verkligheten än vad “Exorcismen i Eksjö” egentligen har.

“Fallet Alma Diaz” - baserad på riktiga händelser

P3 Serie “Fallet Alma Diaz” (2020) handlar om barnet Alma, som försvinner i norra Sverige. Enligt journalisten Magnus Tosser, var tanken först att “Fallet Alma Diaz” skulle bli ett program av “P3 Dokumentär”, dvs en dokumentär – eftersom programmet bygger på en sann historia. Vid ett senare tillfälle beslutades det att programmet skulle bli fiktivt, eftersom en dokumentär skildring av händelserna skulle bli för känsligt (Tosser 2020). Att “Fallet Alma Diaz” är baserat på verkliga händelser påpekar även Sveriges Radio i ett pressmeddelande och i ett facebookinlägg:

Idag är det premiär för en ny P3 Serie: “Fallet Alma Diaz” som bygger på en sann historia.

[...] “Fallet Alma Diaz” bygger på en sann historia och är inspelad i Luleåtrakten

(Sveriges Radio 2020b).

---

⁵ Se kommentarer av “Alex” och “Eli” i tredje kapitlet under “njutning i det otäcka”.

⁶ Bibelbältet karaktäriseras av småorter kring Jönköping med en hög andel frikyrkliga medlemmar.

I långa chattrådar och på hemliga Instagramkonton utspelar sig en berättelse om svek, destruktiva relationer och en mörk hemlighet. En P3-Serie baserad på verkliga händelser.

Lyssna i appen Sverige Radio Play eller där du hittar poddar.

See less

Oldest ▾

Österdahl Rikard

Vad är den baserad på? 😊

Like · Reply · 1y

Author

Sveriges Radio Drama ✓

Hej! Den är inte baserad på något känt fall, men på riktiga händelser. /Pontus

Like · Reply · 1y

1

Figur: 2. Skärmlapp från Sveriges Radio Drama, Facebook 9 april 2020.

Den förvirrande argumentationen under facebookinlägget gör det omöjligt att få en förståelse för hur pass fikionaliserat “Fallet Alma Diaz” är. Argumentationen under facebookinlägget kan tyda på ett försök att bibehålla en etisk heder. Att hänvisa till “händelser” istället för ett “känt fall” gör att det framstår som att skaparna av “Fallet Alma Diaz” har tagit inspiration från många olika fall. Mordfallen kan vara aktuella idag eller flera år gamla, ha hänt i Sverige eller någon annanstans i världen.

Sveriges Radio och andra program från P3 Serie

Det som skiljer “Fallet Alma Diaz” och “Exorcismen i Eksjö” från andra program av P3 Serie är att nämnda två uttryckligen påstås bygga på eller är inspirerade av sanna och verkliga händelser. I andra program från P3 Serie appliceras istället fiktion på ett dokumentärt format, som exempelvis i “De dödas röster” där avsnitts- och manusförfattare strävade efter och skapade ljud och en berättelseform som är förknippat med dokumentärer⁷. Den dokumentära berättelseformen i “De dödas röster” bestod exempelvis i att ha en fiktiv journalist som undersöker ett gammalt mordfall och intervjuar experter inom ämnet (som en polis och Jack Werner⁸). I “Exorcismen i Eksjö” och “Fallet Alma Diaz” appliceras istället det dokumentära (verkliga) på fiktion. Fiktiva berättelser skapar, enligt Fuhs, en illusion av verklighet när den efterliknar en dokumentär (2018, 188). Vidare menar Fuhs, att en dokumentär beaktas högre intellektuellt än fiktion, eftersom en dokumentär innefattar ett förtroende av att återge

⁷ Se exempel kring dokumentära ljud i andra kapitlet under “förmedlande av autenticitet i “De dödas röster”.

⁸ Känd från “Creepypodden i P3” (2015–) där det diskuteras spökhistorier och vandringssägner. Jack Werner är med i “De dödas röster” som en expert inom vandringssägner om rollspel.

verkliga händelser, förklara och inspirera en publik (ibid. 194). En av Sveriges Radios och kanalen P3:s mest lyssnade poddprogram är “P3 Dokumentär” (Poddindex). Då “P3 Dokumentär” är ett av Sveriges mest lyssnade poddar, finns det en möjlighet att en del lyssnare blandar ihop namnen “P3 Dokumentär” och “P3 Serie”, där den första är en dokumentär och den senare använder sig av fiktion, men båda befinner sig inom den institutionella ram som omfattar public service.

En institutionell ram skapar förväntningar hos publiken (Nichols 2001, 23; Conte 2019, 18). Den sfär av public service som Sveriges Radio befinner sig inom skapar förtroende hos lyssnaren om sanningsenlighet. Sveriges Radios institutionella ram består bland annat av det regelverk som public service står under samt uppdraget att sända radio i allmänhetens tjänst. Majoriteten av Sveriges Radios utbud består av nyhetsinslag samt dokumentärer förankrade i verkligheten, vilket utgör en stor del av deras uppdrag (Sveriges Radio 2020c). Därmed kan man se en institutionell ram som en form av verklighetseffekt (Gibbons et al. 2019) och ett upprättande av ett socialt kontrakt (Hill 2005) mellan publiken och Sveriges Radio. Verklighetseffekten består av att publiken som lyssnar på Sveriges Radio i högre grad tror på att det de hör är sant, på grund av Sveriges Radios uppdrag, jämförelsevis om de lyssnar på sändningar från ett kommersiellt mediebolag. Det sociala kontraktet kan ses som en del av den institutionella ramen för public service i Sverige, motsvarande den som Hill (2005, 111f.) menar att brittiska BBC har med sin publik. Det sociala kontraktet bygger på de krav som public service har samt den ömsesidighet de har gentemot publiken. I och med att Sveriges Radio, likt BBC, mestadels består av objektiva, opartiska skildringar och nyhetsinslag upprättas ett socialt kontrakt mellan publiken och de mesta av Sveriges Radios utbud. Det sociala kontraktet i sig skapar en förväntan kring vilket innehåll man tar del av och en förvirring om det inte tydligt kommuniceras att ett fiktivt program är fiktivt.

Att Sveriges Radio uttrycker sig vagt och opreciserat om P3 Series fikcionaliserade status kan bero på deras oförmåga att följa public service regelverk om saklighet vilken innebär att inslag inte får vara vilseledande (Myndigheten för press, radio och tv u.å.). 2021 tog Sveriges Radio fram en ny handbok för journalister vid användning av sociala medier. Där skrivs det att digitala publiceringar ska följa samma regelverk som i sändning. Kraven på opartiskhet och saklighet gäller därav på alla av Sveriges Radios plattformar och sociala medier (Sveriges Radio 2021b, 103). Hur Sveriges Radio uppfyller kraven på saklighet i kommunikation kring programmen “Fallet Alma Diaz” och “Exorcismen i Eksjö” är svårt att

avgöra, eftersom Sveriges Radio inte diskuterar saktligheten angående kommunikation kring verklighet kontra fiktion. Däremot, i Sveriges Radios public service-handbok (2014) står det:

I t ex dokumentärer och teaterpjäser som bygger på verkliga händelser är det ändå möjligt att skildra ett ämne från en speciell utgångspunkt. Men då måste den utgångspunkten klart framgå för publiken

(Public Service handbok 2014, 45).

Enligt Sveriges Radio går det att skildra en verklig händelse på olika sätt, men det behöver tydligt framgå för publiken vilken utgångspunkt skildringen har. Programmen “Exorcismen i Eksjö” och “Fallet Alma Diaz” är lika en teaterpjäs i det avseendet att det är skådespelare som spelar karaktärer och att dessa förmedlar en berättelse till publiken. Den speciella utgångspunkt som nämnda program försöker skildra historien ifrån är oklar. Bristen på saktlighet i det här avseendet har fått vissa lyssnare⁹ att tro, i alla fall för ett tag, att “Exorcismen i Eksjö” var baserat på verkliga händelser.

För att sammanfatta så kan Sveriges Radio oprecisa beskrivning av P3 Serie “Exorcismen i Eksjö” och “Fallet Alma Diaz” bero på flera olika saker, som att undvika etiska dilemman om att skapa underhållning av verkliga rättsfall eller för att det ska vara otydligt huruvida serien är baserad på verkliga händelser eller inte, eftersom det är något lockande att lyssna på något som kanske har hänt på riktigt. Den oprecisa beskrivningen kräver en förkunskap från publiken. Om en lyssnare inte har denna förkunskap, kan hen exempelvis tro på att det har skett exorcism i det lilla samhället Eksjö. Den institutionella ram som omger Sveriges Radio kan ses som en verklighetseffekt eftersom den kan bidra till att lyssnare i högre grad tror på att det som de hör är sant, jämfört om det hade varit ett mindre mediebolag som hade sänt samma innehåll. Den oprecisa beskrivningen av “Exorcismen i Eksjö” och “Fallet Alma Diaz” kan tyda på Sveriges Radios oförmåga att följa regelverk men det kan även antyda på att det saknas ett tydligt regelverk kring hur Sveriges Radio ska kommunicera kring dessa “enhörningar” som står i ena foten i nyhetshändelser och den andra i radioteater.

---

⁹ Se kommentar av Alex och Eli i tredje kapitlet under “Njutning i det otäcka”.

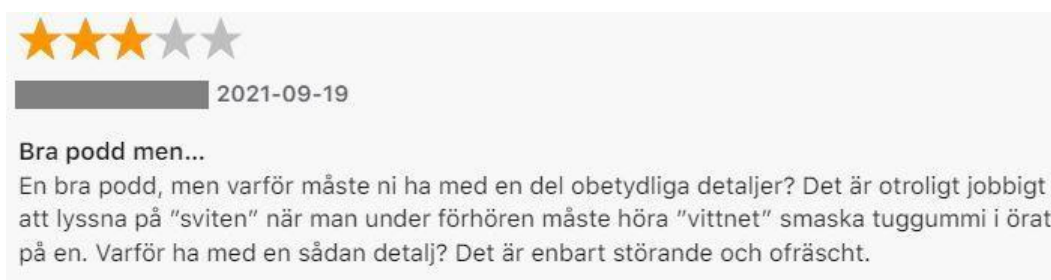
2. Att lyssna på fiktion

Att enbart använda ett sinnesorgan vid konsumtion av underhållning påminner om tiden innan det mångfacetterade medielandskap vi har idag. En skillnad idag, jämfört med tidigare, är att lyssnare kan lyssna på ljud inspelad med högteknologisk inspelningsutrustning, samt använda bättre mobila hörlurar. Det ger en ljudupplevelse som kan skapa en mer intim känsla. Det skiljer sig även att lyssna på något eller att höra på något menar Brabazon (2016, 432). När man lyssnar, gör man det avsiktligt, medvetet och aktivt (ibid.). Att lyssna på underhållning och att fokusera på ljudet i den högteknologiska eran kommer att undersökas i detta kapitel, vad betyder det för lyssnaren att lyssna på underhållning avsiktligt och fokuserat?

I kapitlet presenteras tre idealtyper av lyssnare som har identifierats genom analysen: 1) lyssnare som uttryckligen stör sig på ljudet i P3 Serie 2) lyssnare som uppskattar ljudet och upplevelsen av en ontologisk otydlighet 3) lyssnare som uppskattar en autentiskt ljudbild men som samtidigt förstår att det de lyssnar på är fiktion.

Positiva och negativa upplevelser

I P3 Serie finns det en djup detaljriktighet i ljudbilden. Det är inte enbart röster och musik som hörs för att föra fram berättelsen och skapa spänning för lyssnaren. Ljudbilden innehåller även ljud som återspeglar de miljöer som karaktärerna befinner sig i, som till exempel fotsteg, ljud av papper som prasslar eller fågelkvitter. En detaljrik ljudbild skapar irritation hos vissa lyssnare.

Figur: 3. Kommentar av Mio.

Lyssnaren Mio refererar till P3 Serie "Sviten" (2019) och representerar den grupp av lyssnare som stör sig på detaljrika ljud. Hen undrar varför P3 Serie har valt att ha med "obetydliga

detaljer” som att en karaktär tuggar tuggummi. Att störa sig på ljud är någonting som människor gör även utanför ljudmedier. I vardagslivet kan människor störa sig mer eller mindre på andra människor som smaskar, läspar eller pratar en viss dialekt. Att kritisera eller påpeka en annan persons “defekter” kan te sig lättare att göra med fikionaliserade medier. Exempelvis för att man som lyssnare kan anse sig ha rätt att kritisera något som är en “produkt”, något som är skapat för lyssnaren att konsumera, vilket gör att det blir lättare att belysa brister som exempelvis rör skådespelartalanger (se till exempel i kommentaren nedan av Charlie). Samtidigt som Charlie representerar den grupp av lyssnare som stör sig på detaljrika ljud, faller Charlie även in under idealtypen som uppskattar autentiska ljudbilder men som förstår att det är fiktion.

Figur: 4. Kommentar av Charlie.

Mio och Charlies kommentarer kan förstås som genrearbete. Enligt Hill, kan genrearbete vara som att befinna sig i en dröm. Det vill säga, när en publik befinner sig i den konstruerade världen som programmet skapar men samtidigt reflekterar över hur den världen enbart är konstruerad för publiken (2007, 89). Kommentarererna av Mio och Charlie visar en medvetenhet om hur de tycker att genren bör vara producerad. Den här gruppen av lyssnare förstår att P3 Serie är fiktion och består av skådespelare med hjälp av genrearbete, Mio gör detta när hen undrar varför P3 Serie har med tuggummismaskande och Charlie när hen tycker skådespelarna låter för teatraliska.

Enligt Vachon och Woodland uppstår autenticitet för lyssnaren när skådespelare befinner sig inom samma sociala plats som karaktären den gestaltar (2021, 649). I P3 Serie “Sviten”, som utspelar sig i Stockholm, pratar alla stockholmsdialekt, förutom en. I “Sviten” förklaras detta genom att den karaktären är uppvuxen i Borås men numera bor i Stockholm. Den geografiska

platsen associerad med en viss dialekt stämmer inte överens med skådespelarens dialekt, men eftersom lyssnare får bakgrundsinformation om karaktären kan autenticitet ändå skapas mellan lyssnaren och ljudmediet. Att vara uppvuxen i Borås för att senare flytta till Stockholm i vuxen ålder ter sig som något som människor gör i “verkliga världen”, vilket kan vara en form av strategin verklighetseffekt, som metamodernistiska texter använder sig av enligt Gibbons et al. (2019). De vardagliga elementen i ljudbilden kan bidra till att lyssnare tror att P3 Serie är en dokumentär och inte fiktion.

Ett exempel när en lyssnare inte får bakgrundsinformation om karaktärerna och när verklighetseffekten uteblir visas i kommentaren nedan av lyssnaren Max.

Figur: 5. Kommentar av Max.

Lyssnaren Max kommenterar “Fallet Alma Diaz” som utspelar sig i norra Sverige och stör sig på att enbart två av karaktärerna i programmet hade en norrländsk dialekt. Likt kommentaren från Charlie, som irriterade sig på skådespelarnas talang, stör sig även Max på ljud detaljer som gör att programmet inte uppfattas som tillräckligt autentiskt. I både Charlie och Max kommentarer kan man ana en förväntan från deras håll på att P3 Serie skulle leverera ett verklighetstroget ljuddrama. Ljudupplevelsen och bristen på verklighetseffekter gjorde att den illusionen förstördes. Den typen av kommentarer som de av Charlie och Max går att jämföras med Contes begrepp mockumentaritet (2019), den tid som vi befinner oss i nu.

From the *imagines maiorum* to photographs, the “evidentiary” value of hyperfaces is rooted not only in the highest degree of resemblance to the originals, but also and foremost in the *belief* that such resemblance results from direct impression without further manipulation

(Conte 2019, 15).

Mockumentalitet är den övertygelse som får publiken att *tro* på att det är verkligt (Conte 2019, 22f.). I Charlies och Max fall skedde inte den här övertygelsen. Det fikionaliserade ljudet raserade illusionen om ett autentiskt ljuddrama. Som exempel på det som skapar en mockumentalitet nämner Conte (2019) visuella verk som på teknologisk eller mekanisk väg har skapats för att lura vederbörande person. En verklighetseffekt kan ses som att vara en del av mockumentalitet, begreppen hänger ihop eftersom båda figurerar i gränsen av verklighet och fiktion.

Ljud kan även skapa en *tillfällig* mockumentalitet. Kommentarer av Dara och Kim representerar lyssnare som är positiva till den upplevelse av ontologisk otydlighet som ljudet gav dem. Den ontologiska otydligheten är synlig eftersom kommentarerna visar på en sinnesstämning. Exempelvis i Daras kommentar som ställer sig frågande om “Exorcismen i Eksjö” var på riktigt eller i Kims kommentar som menar att hen fick “påminna mig [själv] flera [gångar]” om att “Exorcismen i Eksjö” inte var en verklig händelse.

Figur: 6. Kommentar av Dara.

Figur: 7. Kommentar av Kim.

Den mockumentala upplevelsen av en ontologisk otydlighet som Kim fick av “Exorcismen i Eksjö” och Dara fick av en P3 Series produktioner är tillfällig eftersom de efter ett tag inser att det inte är en verklig berättelse. Visserligen, i Daras kommentar skriver hen “[...] detta kan

inte vara sant...*eller?*” (min kursivering) och avslutar med fyra (!) emojis som klappar händerna. “Dara” verkar fortfarande inte vara helt säker på om programmet som hen lyssnade på har hänt i verkligheten eller inte.

Det positiva engagemang som Dara och Kim uttrycker kan ha skett via verklighetseffekter (Gibbons et al. 2019). Verklighetseffekter kan till exempel, skapa ett känslomässigt engagemang (ibid. 177). Enligt Gibbons et al. kan ett känslomässigt engagemang komma i anslutning med att läsa en autofiktion, där läsaren får en anknytning till karaktärer i litteraturen. I kommentaren av Dara, påvisas istället ett känslomässigt engagemang gentemot produktionen av P3 Serie och inte gentemot karaktärerna. Hen skriver “författare och skådespelare och folk som har hand om musiken”. Daras känslomässiga engagemang skapades av den upplevelse som producenterna lyckades förmedla till Dara. Att lyssna, kan kanske bidra till ett känslomässigt engagemang, en imaginära intimitet (Vachon & Woodland 2021) och som Brabazon (2016) menar, särskiljer sig ljud gentemot andra medier. Det bildas en relation, mellan ljudet och användaren.

Förmedlandet av autenticitet i “De dödas röster”

– Det var aldrig vår avsikt att lura någon.

Sara Bergmark Elfgren, skapare av “De dödas röster” (Collinius u.å.).

“De dödas röster” (2016) var det första programmet som P3 Serie producerade och är det program där flera lyssnare har kommenterat att de inte förstod att det var en fiktiv berättelse.¹⁰ Det kan bero på att lyssnarna inte vant sig vid formatet, då det var P3 Series första program eller för att “De dödas röster” skapade en så pass autentisk ljudbild att det gjorde det svårt att avgöra om det var baserat på ett verkligt fall eller en fiktiv berättelse. Vissa lyssnare har dock förstått att det inte är en riktig dokumentär de lyssnar på.

---

¹⁰ Se kommentar från Love i tredje kapitlet under “njutning i det otäcka” och i fjärde kapitlet av Jordan, Gaby och René under “glada kontraktslösa lyssnare eller när kontraktet kränker lyssnaren”.

Figur: 8. Kommentar av Lo.

Figur: 9. Kommentar av Kaj.

Kommentarer av Lo och Kaj representerar den grupp lyssnare som visar uppskattning för förmedlandet av den autentiska ljudbilden i “De dödas röster” och som förstod att det var fiktion. De skriver att “De dödas röster” antingen kändes som en “riktig dokumentär” eller att det påminde om en dokumentär. En dokumentär ska försöka skildra och representera verkligheten, det vill säga: inneha en autenticitet (Fuhs 2018, 193; Nichols 2001, xiii). När Lo och Kaj har lyssnat på P3 Serie har ljudet varit det som förmedlade en autentisk känsla av en dokumentär.

Lo och Kaj ingår i ett mockumentärt kontrakt som har skapats via genrearbete. De har förståelse och förkunskaper kring den mockumentära och dokumentära genren, vilket Schantz (2018) menar behövs för att upprätta ett mockumentärt kontrakt.

Det går även att se i kommentarerna av Lo och Kaj att de inte har upplevt en ontologisk otydlighet. De vet att P3 Serie är fiktion och menar att programmet bara kändes som en dokumentär. För Lo och Kaj är inte “De dödas röster” ett ontologiskt förvirrat objekt, till skillnad från Fuhs studie, som visar att tv-serien “The Court of Last Resort” blev ett ontologiskt förvirrat objekt för publiken (Fuhs 2018, 193). Producenterna lyckades förmedlade ett ljud som påminde om en dokumentär, men hur?

I en radiointervju berättar manusförfattaren Sara Bergmark Elfgren och Judith Kiros (en av avsnittsförfattarna) om skapandeprocessen av “De dödas röster”. Sara Bergmark Elfgren menar att de ville ha ett spänningsfält i “De dödas röster” där lyssnaren skulle ställa sig frågan om det var en riktig berättelse eller inte. De ville ha en balans av att få programmet att låta som en dokumentär, vara ett drama, och samtidigt ha med övernaturliga inslag (P1 Drama 2016a, 02:48–03:14). I “De dödas röster” får man som lyssnare höra scener från ett kolonilottsområde i Täby, Stockholm. Sara Bergmark Elfgren och regissören Mattias J Skoglund berättar i en radiointervju att ljudet, för att låta autentiskt, spelades in i ett kolonilottsområde i Täby. För att skapa en autentisk känsla valde de även att spela in ljud från den äldsta mobiltelefonen de kunde få tag i – en iPhone 4, en sådan mobil som karaktärerna skulle ha haft 2011 när “De dödas röster” utspelar sig. Att fokusera på detaljer är, enligt Mattias J Skoglund, viktigt för att få till det dokumentära ljudet (P1 Drama 2016b, 1:19–1:58).¹¹

De strategier som producenter av “De dödas röster” använde sig av, påminner om verklighetseffekter (Gibbons et al. 2019). Verklighetseffekter i “De dödas röster” är exempelvis att spela in autentiska ljud från verkligheten och senare applicera dessa i ett fiktivt drama. Användandet av verklighetseffekter i “De dödas röster” kan ha bidragit till att lyssnare hade svårt att avgöra programmets fiktiva status eller tyckte att programmet påminde om en dokumentär (som Lo och Kaj).

Kommentarerna från Lo och Kaj påvisar även när lyssnare gör genrearbete, i båda kommentarerna nämner de ordet “dokumentär”. Hill (2007) menar att genrearbete karaktäriseras av engagemang och reflektioner som sker i samband med en medierad upplevelse. Ifall Lo och Kaj hänvisar till en audiovisuell dokumentär, använder de sig av en tidigare audiovisuell-upplevelse och applicerar det på ett ljudformat, vilket skapar ett intressant utbyte av upplevelser mellan två olika medietyper, ljud och audiovisuella. Hill påpekar att tidigare erfarenheter från olika medietyper eller sociala interaktioner bidrar till genrearbete (2007, 84). Genrearbete sker i en mental förhandling om genren och tidigare erfarenheter om hur en dokumentär ser ut eller låter, appliceras och förhandlas och bidrar till huruvida en ontologisk otydlighet uppstår eller inte. De kunskaper som genrearbete innebär hjälper lyssnare att avgöra om programmet de lyssnar på är påhittat eller riktigt.

---

¹¹ Ljudklippet är avpublicerat på Sveriges Radio eftersom upphovsrättigheterna för “De dödas röster” har utgått. Jag fick tillgång till ljudklippet efter att ha mejlat till Sveriges Radio Drama.

Det här kapitlet har undersökt vad det innebär att lyssna på fiktion men även hur en ljudupplevelse skapas av såväl lyssnare som producenter av P3 Serie. Det fiktiva inslaget i P3 Serie skapar – hos en del lyssnare – förutsättningar för irritation och besvikelse. Irritation uppkommer exempelvis hos lyssnare som inte tycker om ljud från karaktärerna, som smask eller dialekter som inte överensstämmer med var berättelsen i P3 Serie utspelar sig. Ifall P3 Serie inte hade varit fiktiv hade lyssnare haft svårare att ifrågasätta karaktärerna och deras dialekter eller smask. P3 Serie berör mörka ämnen som försvunna tonåringar, mord och skräck. Om P3 Serie hade varit en dokumentär som skildrade sådana ämnen, hade det varit svårare för lyssnaren att kritisera ljudet, eftersom personer som hade medverkat i en sådan dokumentär hade varit med om ett trauma och ljuden hade varit en del av deras verkliga person. Kommentarer visar att en del av P3 Series publik har en medvetenhet om att P3 Serie är fiktion. Vidare kan detaljer i programmet skapa en ljudbild som påminner om en dokumentär. De verklighetseffekter som producenter av “De dödas röster” använde sig av bidrog till att lyssnare gjorde genarbete, de tog upplevelsen av genren dokumentär och applicerade på ett ljuddrama. Genrearbete bidrar till om en publik upplever en ontologisk otydlighet eller inte och tydliggör hur erfarenheter gör det lättare för lyssnaren att känna igen formatet.

3. Att få känslor i samband med att lyssna på fiktion

När publiken lyssnar på P3 Serie skapas en förutsättning för intimitet. Enligt Brabazon skapas en intimitet mellan lyssnaren och ljudmediet eftersom ljud kan följa med lyssnaren i olika sammanhang och platser (2019, 25). Den intimitet som bildas i samband med ljudmedier kan skapa en större risk för besvikelse eller en känsla av att ha blivit lurad när P3 Serie kombinerar ett dokumentärt ljud med en fiktiv berättelse. Vidare kan användning av enbart hörseln vid konsumtion av en berättelse göra att lyssnaren själv får skapa bilder av vad hen får berättat för sig. Tillsammans med den planerade ljudbilden som producenter från P3 Serie vill förmedla kan lyssnare föreställa sig scener. Sådana scener kan ge känslan av att det man “ser”, dvs – det man föreställer sig – är sant vilket gör det mer intimt.

Det här kapitlet undersöker de känslor som uppkommer hos lyssnare samt hur känslorna skiljer sig åt, beroende på om lyssnaren vet om att det är fiktion eller om de tror att de lyssnar på en dokumentär.

Lyssnare har grupperats i fyra idealtyper: 1) lyssnare som upplever njutning i en upplevelse av verklighet 2) lyssnare som förlorar intimitet med P3 Serie när de inser att det är fiktion 3) lyssnare som får njutning¹² i inte bara njutningsbara sammanhang och 4) lyssnare som får en imaginär intimitet med den berättelseform som P3 Serie har.

Skapande av intimitet via ljud

Det ljud som P3 Serie förmedlar kan framkalla intimitet och positiva känslor när programmet skapar en medierad upplevelse som känns verklighetstrogen. Programmet “Sviten” (2019) använder en “binaural ljudteknik” som enligt Sveriges Radio “ger bäst lyssning i hörlurar” (Sveriges Radio 2018). Den binaurala tekniken skapar en rumslig ljudeffekt, som ger lyssnaren en känsla av att befinna sig i samma rum som karaktärerna. Simulationen av “rummet” skapas via ljud som spelas in i olika ljudstyrkor, vilket lurar hjärnan att tro att ljuden kommer från olika håll och distans (ibid.). En stor del av handlingen i “Sviten” utspelar sig i ett förhörssrum. Detta gör att när till exempel, någon av karaktärerna går in i förhörssrummet hör lyssnaren hur fotsteg kommer från exempelvis, höger hörlur. Det binaurala ljudet skapar en förståelse för hur rummet “ser ut” och det känns som om man som lyssnare befinner sig i samma rum som karaktärerna i serien. Lyssnare får leva sig in i den konstruerade fiktiva världen och i det skapas ett intimt engagemang. Även den binaurala tekniken går i enlighet med den verklighetseffekt som Gibbons et al. (2019) menar kan få en publik att uppleva att den fiktiva värld som presenteras blir den verkliga världen.

Figur: 10. Kommentar av Billie.

Ljud har en förmåga att övertyga eller förändra människors sinnesstämningar, men ljud kan även förändra en genre, från en fiktiv berättelse till en dokumentär. Kommentaren av Billie representerar den grupp av lyssnare som upplever njutning i upplevelsen av verklighet. Enligt

¹² Ordet “njutning” brukar traditionellt konnotera något positivt, men används här som den kittlande känslan det innebär att njuta av något som inte brukar anses vara njutningsbart.

Billie var det binaurala ljudet som gjorde att hen fick en verklighetsnära intim medieupplevelse. Att använda högteknologisk inspelningsutrustning, som den binaurala tekniken, kan bidra till en illusion av att det man hör är verkligt. Det binaurala ljudet efterliknar hur ljud uppfattas i verkligheten och att lyssnaren kan etablera en förståelse för hur rum och miljöer ser ut. Enligt David Gustafsson, chef för produkt och tjänsteutveckling på Sveriges Radio så befinner sig Sveriges Radio nu inom en upptäcktsfärd inom vad som kan göras med ljud och ser ett fortsatt behov att utveckla ljudteknik inom radio och poddar (Radioevent 2021). Utveckling av ljudteknik kan innebära att i framtiden kommer lyssnare ha svårare att skilja mellan fiktion och verklighet när teknik utvecklas ännu mer. Teknik är en viktig del av mockumentaritet.

Enligt Conte (2019, 23) befinner vi oss nu i en tid av mockumentaritet där gränsen mellan en artificiell verklighet och den riktiga verkligheten suddas ut till stor del med hjälp av den nya tekniken. I enlighet med detta går det att se i Billies kommentar spår av mockumentaritet när den verklighet som hen upplevde var en artificiell verklighet vilken skapats med hjälp av teknik (den binaurala).

Figur: 11. Kommentar av Elliot.

Kommentaren ovan, från Elliot representerar den grupp av lyssnare som förlorade intimiteten med P3 Serie efter att programmets fiktiva status avslöjats. Såväl Billie som Elliot fick en verklighetsnära upplevelse. För Elliot var den så verklig att hen inte förstod att programmet var fiktivt förens hen hittade rollistan. Spår av mockumentaritet blir tydliga men kunde avvärijas när Elliot hittade rollistan över vilka som spelade karaktärerna i programmet.

I sin kommentar uttrycker Elliot att hen känner sig “lurad”, intimiteten av medieupplevelsen försvann och den grupp av lyssnare som “Elliot” kommentar representerar är en grupp som har ett brutet socialt kontrakt med P3 Serie. Hill (2005) menar att ett socialt kontrakt är en *förväntan om sanning och trovärdighet* som en publik har när de tittar på en dokumentär eller nyhetsinslag. Det sociala kontraktet har funnits för Elliot men har senare blivit brutet när P3

Serie gick från att vara en dokumentär till ett fiktivt drama. I Elliots kommentar går det att tyda en förväntan, eftersom en förväntan som ej uppfylls ger upphov till en känsla av att ha blivit lurad. Elliot kom över rollistan över vilka som deltog i en av P3 Series produktioner, vilket avslöjade att det var ett fiktivt drama. Ett socialt brutet kontrakt med P3 Serie verkar inte göra att lyssnare känner en illvilja gentemot P3 Serie. Elliot verkar ta det med ro, eftersom hen i slutet av sin kommentar använder en emoji som skrattar så mycket att den gråter, samt ger ett högt betyg.

Njutning i det otäcka

Ljud har en förmåga att skapa engagemang, känslor och kan förändra ens sinnesstämning. Känslor kan innefatta likväl bra som dåliga känslor. Att sätta på musik till exempel kan styra ens humör i den riktningen man vill. Vachon och Woodland menar att, trots att majoriteten av teaterpjäser innefattar att lyssna, så skapas något unikt när hörseln blir det främsta sinnet. Till skillnad från andra konstformer, har ljudmedier möjligheter att skapa engagemang och en imaginär intimitet enligt Vachon och Woodland (2021, 651). En imaginär intimitet är den upplevelse man kan få genom att exempelvis, titta på en föreställning som endast består av ljud, där det inte finns några visuella intryck att ta del av (ibid. 645f.). En imaginär intimitet betyder inte att intimiteten som lyssnaren upplever är inbillad, utan att ljudupplevelsen ger en möjlighet för publiken att känna ett större engagemang och inlevelse enligt Vachon och Woodland (ibid.). Alex och Eli visar på exempel av att ha upplevt en imaginär intimitet efter att ha lyssnat på “Exorcismen i Eksjö”.

Figur: 12. Kommentar av Alex.

Figur: 13. Kommentar av Eli.

I båda kommentarerna återfinns starka känslor och samtidigt en kärlek till formatet. Det engagemang och de känslor som Alex och Eli har upplevt är omtumlande. Alex har haft “så ont i mage[n]” och Eli skriver att hen “mår så dåligt”. Samtidigt ger båda ut högsta betyg, fem stjärnor, och Eli menar att detta var det “bästa jag hört i podd världar”.

Utmärkande för gruppen av lyssnare som representeras av kommentarer från Alex och Eli är att de uppskattar P3 Series format och samtidigt får ett engagemang i inte bara njutningsbara sammanhang. Fenomenet att njuta av det otäcka påminner om känslor som kan uppkomma vid andra tillfällen i en människas liv, som när man har fått sitt hjärta brustet och väljer att lyssna på musik som får en att gråta ännu mer. Alex och Eli upplevelse verkar komma av den ontologiska otydlighet som “Exorcismen i Eksjö” ger. En osäkerhet över om det otäcka som lyssnarna precis har hört, är någonting som har hänt i verkligheten eller inte.

Enligt Hill (2007, 77) är en dramatisk upplevelse en tydlig aspekt av hur genrearbete figurerar mellan publik och producenter. Detta skapas genom att producenter och publiken bygger upp en förväntan på en dramatisk upplevelse genom karaktärer, stil och en känslomässig ton (ibid.). Likt en orkester, når musiken ett crescendo, vilket får publiken att avnjuta den känslomässiga upplösningen av känslor som har byggts upp under musikens gång. På samma sätt påminner kommentarer av Alex och Eli om den känslomässiga upplösningen. Alex skriver att hen har “Hållt andan och bara nej, nej. Men var tvungen att lyssna till slutet”. Den ontologiska otydligheten bidrog till ett intimt engagemang – likt en orkester som spelar högre och mer intensivt – en klimax som avslutas i en känslomässig upplösning. Vidare menar Hill att drama inbjuder sin publik att få ett känslomässigt engagemang och en möjlighet till att reflektera dramat i relation till publikens liv (2007, 78). I Alex kommentar finner vi en reflektion som hen gör till sitt eget liv, “pustar ut och går och pussar mina barn”. “Exorcismen i Eksjö” handlar om en femårig flicka som blir besatt av en demon. Under eller efter att Alex har lyssnat på “Exorcismen i Eksjö” gör hen genrearbete, gör en reflektion om dramaturgin och förbinder det med sitt eget liv.

Till skillnad från Alex och Eli som kände en lättnad när de insåg att “Exorcismen i Eksjö” inte hade hänt på riktigt, finns det lyssnare som känner tvärtom. De uttrycker en besvikelse eller tycker att det är tråkigt att *berättelsen* var påhittad. Förutom att P3 Serie har ett

dokumentärt format på sina produktioner innehåller de även dramatik, spänning och melodramatiska skildringar. Berättelseformen består av att någonting har hänt och genom avsnitten avslöjas det av vem eller varför detta hände. Kommentaren av Love representerar lyssnare som fick en imaginär intimitet med det presenterade narrativet i P3 Serie men som resulterade i ett brutet socialt kontrakt. Ännu en gång ger ett brutet socialt kontrakt inte några större konsekvenser eftersom Love ger ut högsta betyg, gör två hjärtögon-emojis och menar att “De dödas röster” är ett fantastiskt välgjord och spännande program.

Figur: 14. Kommentar av Love.

För att sammanfatta så har Sveriges Radios strävan efter att utforska och utveckla nya ljud och teknologier inneburit att lyssnare har haft svårt att skilja mellan fiktion och verklighet. Teknik, ljud och podcast-formatet förmedlar en form av intimitet till lyssnare, men detta kan innebära en större risk att bli besviken eller känna sig lurad när den fiktiva statusen avslöjas. Det verkar som att ett brutet socialt kontrakt med P3 Serie inte får lyssnare att vända ryggen emot P3 Serie. Uppskattningen för P3 Serie finns fortfarande kvar och lyssnare verkar trots allt uppskatta programmen mycket ändå. Den ontologiska otydligheten som lyssnarna upplever skapar ett intimt engagemang och ger upphov till en förstärkt känsla inför historien. Detta kan liknas vid att lyssna på en sorglig låt när man är ledsen. Det intima engagemanget, leder även till känslan av lättnad när lyssnare inser att berättelsen var påhittad. För andra lyssnare, kan en besvikelse uppstå när de inser att programmet inte hade en förankring i verkligheten.

4. Förhandling om det fiktiva formatet och kontrakt

Rubriken “P3 Serie – De bästa serierna för dig som älskar spänning, skräck och mystisk krim. Sträcklyssna på drama som podd!” är vad lyssnare möter när de besöker P3 Serie på Sveriges Radios hemsida (P3 Serie u.å.). Texten är en kort och koncis beskrivning över vad P3 Serie är och stämmer till viss del överens med vad lyssnare väljer att skriva i sina kommentarer.

Många lyssnare uttrycker hur de uppskattar spänningen och har sträcklyssnat på P3 Serie, men alla lyssnare är inte positivt inställda till P3 Serie.

I förhandlingen om det fiktiva formatet i P3 Serie finns det tre idealtyper av lyssnare: 1) lyssnare som inte gillar det fiktiva formatet och ger ett lågt betyg 2) lyssnare som inte förstår/förstod att P3 Serie var fiktiv, men samtidigt ger ett högt betyg och 3) lyssnare som förstår att P3 Serie är fiktivt och gillar formatet.

Glada kontraktslösa lyssnare eller när kontraktet kränker lyssnaren

Genom att P3 Serie efterliknar en dokumentär skapas en ontologisk otydlighet för lyssnarna. Den ontologiska otydligheten verkar vara något som vissa lyssnare gillar, även när dessa lyssnare inser att P3 Serie inte är en dokumentär så har de en positiv inställning. Kommentarererna från Jordan och Gaby representerar den grupp av lyssnare som inte förstår/förstod att P3 Serie var fiktivt, men som samtidigt ger ut ett högt betyg.

Figur: 15. Kommentar av Jordan.

Figur: 16. Kommentar av Gaby.

Ruset av att under en dag, eller flera – få leva i en ontologisk otydlighet verkar vara något som dessa lyssnare uppskattar. Den här gruppen av lyssnare har börjat lyssna på P3 Serie i tron om att det är en verklig historia. Under, programmets gång, eller efteråt, har de insett att programmet är fiktivt. Gruppen har inte ett socialt kontrakt med P3 Serie eftersom de varken

är skeptiska eller kritiska till programmet efter att de har insett att programmet inte var en sann historia. De har inte heller ett mockumentärt kontrakt med P3 Serie, eftersom de från början inte förstod att programmet var fiktivt. Den här gruppen av lyssnare verkar gå in i P3 Series värld, utan ett kontrakt i handen. Det är kanske just kontraktlösheten som gör att de inte blir arga eller besvikna när illusionen om det verkliga bryts – eftersom de inte hade några förväntningar eller kontrakt från första början.

Det finns lyssnare som ställer sig starkt kritiska mot att P3 Serie är fiktion. Det mest utmärkande för den här gruppen lyssnare är sättet som de uttrycker sina känslor på efter att ha insett att P3 Serie är fiktion.

Figur: 17. Kommentar av René.

Lyssnaren René använder en upprörd ton i sin kommentar, visar sitt missnöje genom att använda emojin som gör tummen ner och kallar “De dödas röster” för en “påhittad spökhistoria för barn”. Genomgående för gruppen lyssnare som René representerar är att lyssnarna menar att det var fiktionen i P3 Serie som gjorde att den blev dålig. Till skillnad från lyssnarna Jordan och Gaby – blir dessa lyssnare irriterade när de inser att P3 Serie är fiktivt. René skriver att P3 Serie verkade lovande – innan hen insåg att programmet var fiktion. Dessa lyssnare har börjat lyssna på P3 Serie med ett socialt kontrakt och, precis som Hill (2005) menar, blivit skeptiska eller kritiska till programmet när det sociala kontraktet inte håller vad det “lovade”. Ingen av lyssnarna som representeras av kommentaren från René nämner vad det var som fick dem att inse att programmet var fiktion. I nästkommande stycke undersöks de olika sätt som finns tillgängliga för lyssnare att ta reda på P3 Series fiktiva status.

Reaktionen av René påminner om det som Fuhs (2018, 188) menar sker när en publik skapar en distans till den sanningshalt som mediet försöker förmedla. Skillnaden mellan publiken som Fuhs refererar till och P3 Series publik är att publiken tillhörande P3 Serie enbart använder sin hörsel. Om en lyssnare väljer att lyssna på ett programavsnitt tills “eftertexterna”¹³ presenteras, kan en lyssnare (beroende på program¹⁴) få information om skådespelet. I program- och avsnittsbeskrivningarna på Sveriges Radios hemsida framgår det inte att det är fiktion utan det är först när man som lyssnare klickar på ett avsnitt och scroller ner under en bild som rollistan över skådespelarna presenteras. Det skiljer sig åt hur P3 Series olika program väljer att presentera programmets fiktiva status på Sveriges Radios hemsida. I vissa program som “Exorcismen i Eksjö” står det enbart “medverkande” och därefter namn på de skådespelare som var med i avsnittet och på hemsidan för “De dödas röster” står det namn på skådespelare samt vilken av karaktärerna de spelar. Om en lyssnare i efterhand hittar rollistan över medverkande i programmet kan en känsla över att ha blivit lurad uppstå.¹⁵

I audiovisuella medier kan publiken ha lättare för att skilja mellan skådespelare och icke-skådespelare. Fuhs exemplifierar detta med att icke-skådespelare oftast är stela och obekväma att stå framför en kamera, till skillnad från skådespelare som uppvisar en trygghet – vilket skapar ett mer realistiskt framförande (2018, 189f.). När publiken till P3 Serie lyssnar på ett avsnitt kan dessa ha svårare att särskilja om det är skådespel eller inte eftersom lyssnare inte har tillgång till de “visuella ledtrådarna” som kan göra fiktionen uppenbar. Enligt skådespelaren Måns Nathanaelson, som spelar karaktären “Frippe” i “De dödas röster” jobbade skådespelarna aktivt med att inte låta “för teatrala” eftersom de ville att programmet skulle låta som en dokumentär (Forsberg, 2016). När skådespelare i “De dödas röster” fokuserade på att låta autentiska blir det svårare för lyssnare att få ledtrådar om det som Fuhs (2018) kallar för “scripted performance”. Gruppen av lyssnare som representeras av René vill inte ha en oklarhet om vilken genre P3 Serie tillhör, därav att reaktionerna blir starka när de inser att deras tro på vilken genre P3 Serie tillhör inte stämmer.

---

¹³ Information om medverkande till programmet som lyssnaren precis har hört (kan vara producenter, musik, tekniker och skådespelare).

¹⁴ I eftertexterna till “De dödas röster” nämns vilka skådespelare som gestaltar vilken karaktär, i “Sviten” och “Exorcismen i Eksjö” nämns enbart tekniker och producenter. I eftertexterna till “Fallet Alma Diaz” läses enbart namnen upp på skådespelarna (inte vilken roll de spelade).

¹⁵ Se kommentaren av “Elliot” i tredje kapitlet under “skapande av intimitet via ljud”.

Att ha koll på genren

Gruppen lyssnare som har erfarenhet av att lyssna eller att titta på populärkultur som befinner sig inom samma eller liknande genre som P3 Serie belyser gärna det i sina kommentarer och representeras nedan av kommentaren från Mika. Den gruppen lyssnare förstår att P3 Serie är fiktivt genom att de gör genrearbete.

Figur: 18. Kommentar av Mika.

Lyssnaren Mika gör genrearbete genom att referera till annan populärkultur och drar paralleller mellan sina referenser och “De dödas röster”. Mika visar att hen har en vana av att lyssna på andra produktioner av P3, som “P3 Dokumentär”. Vidare nämner hen den hyllade amerikanska true crime podden “Serial” (2014–), som till skillnad från P3 Serie är en riktig dokumentär. Genom att Mika klumpar ihop programmen “P3 Dokumentär” och “Serial”, uppvisar hen en förståelse för att dessa två ljudmedier är dokumentära, till skillnad från den kulturförklarade “Twin Peaks” (1990–1991, 2017) som är en fiktiv dramathrillerserie. Ytterligare hänvisar Mika även till rollspelet Bulletin Board System (BBS), ett digitalt textbaserat spel som var populärt under 90-talet. Relevansen finns, eftersom “De dödas röster” kretsar kring rollspel och utspelar sig på 90-talet.

En del av den populärkultur som Mika nämner är sådant som har influerat “De dödas röster”. Enligt Sara Bergmark Elfgren är “De dödas röster” influerat av “Serial” och liknande amerikanska true crime poddar samt att “De dödas röster” skapades med åtanke att attrahera en publik som inte var van vid radiodrama. Därav efterliknade de ett välkänt koncept som “P3 Dokumentär” fast, använde ett mockumentärt format (Collinius u.å.). Användningen av välkända genrer och program kan fungera för att attrahera den unga publiken att lyssna på P3

Serie. I det här avseendet går det även att säga att Sara Bergmark Elfgren gör genre work eftersom influenser från tidigare verk har använts för att skapa “De dödas röster”.

Den gruppen som representeras av kommentaren från Mika är lyssnare som har ett mockumentärt kontrakt med P3 Serie. Ett mockumentärt kontrakt bygger på att publikens förförståelse och tidigare erfarenheter (von Schantz 2018). Mika visar att hen har erfarenheter av andra genrer som återfinns i “De dödas röster”, Såsom rollspel (BBS), övernaturlighet (Twin Peaks), ljuddrama (Serial) och public service (“P3 Dokumentär”). Därefter kan Mika lyssna på “De dödas röster” med en medvetenhet om att programmet endast är fiktion eller, ett att det är ett program som påminner om “P3 Dokumentär” men som är fiktion.

Det här kapitlet har utforskat fiktionen i P3 Serie och kontrakt. Att lyssna på P3 Serie utan att ha kunskap om programmets format kan jämföras med att leva i en liten värld i världen. Upplevelsen av en ontologisk otydlighet är något som många lyssnare gillar, det blir en flykt från vardagen, man dras in i en spännande historia och tiden går fort. Det finns många anledningar till att lyssnare till P3 Serie inte förstår att programmen är fiktiva och en av orsakerna kan vara att skådespelare avsiktligt ville förmedla en verklighetstrogen ton, istället för en teatral, eller eftersom det är svårt att få reda på om P3 Serie är fiktiv. Det krävs ett aktivt letande för att hitta ledtrådar om att programmet är fiktion. I en del program från P3 Serie presenteras skådespelare efter avsnittet, men lyssnare kan välja att hoppa över detta genom att trycka på “spela nästa avsnitt”. Något som kan vara frestande att göra när man är ivrig att höra fortsättningen av programmets berättelse i nästa avsnitt. De lyssnare som har ett mockumentärt kontrakt med P3 Serie är lyssnare som har en förförståelse och erfarenheter av liknande genrer, vilket gör att en ontologisk otydlighet inte uppstår hos dessa lyssnare.

Slutsats och diskussion

Studien har undersökt hur Sveriges Radio, via P3 Series och dess produktioner leker med gränsen mellan verklighet och fiktion för att förstå hur ljudupplevelsen skapas av såväl producenter som lyssnare. Analysen har haft olika fokusområden: gränsen mellan fiktion och verklighet, betydelsen av att enbart använda sin hörsel för att särskilja denna gräns, känslor och konstruerandet av det sociala-, det brutna sociala- eller det mockumentära kontraktet.

En viktig poäng är att begreppet “publik” eller “publiken” som i analysen har benämnts som “lyssnare”, inte är en homogen grupp. Likt vad analysens olika delar har visat, skiljer sig publikens ljudupplevelser sig åt och även de kontrakt som konstrueras mellan lyssnare och Sveriges Radio; vissa har ett kontrakt, vissa ett brutet kontrakt och vissa har inte ett kontrakt överhuvudtaget. Lyssnare som har ett brutet socialt kontrakt med P3 Serie karaktäriseras av att de i början trodde att programmet de lyssnade på var baserat på verkliga händelser, dessa lyssnare hade en *förväntan*, vilket i slutändan genererade en känsla av att ha blivit lurad eller besvikelse. Det mockumentära kontraktet var synligt bland lyssnare som gjorde genrearbete. Som Hight menar, vänder sig en mockumentär till en publik som är engagerade och som har diversifierade medieupplevelser (2016, 27f.). Lyssnarna praktiserade genrearbete när de reflekterade över tidigare erfarenheter av genrer och kunde därefter förstå att P3 Serie var fiktion. De lyssnare som inte hade något kontrakt, hade varken en förväntan eller specifika genre kunskaper. Kontraktslösa lyssnare kan förstås som att de “hoppar” runt bland olika genrer och trycker på “spela” utan en närmare eftertanke. Genom att inte göra genrearbete upplever de en ontologisk otydlighet, när de inte är medvetna om vilken typ av genre de konsumerar.

När P3 Serie har ett mockumentärt format som låter som en dokumentär men som är fiktion, kan P3 Serie vid första anblick verka vara en mockumentär. Men P3 Serie saknar de kännetecken som traditionella audiovisuella mockumentärer har, som är: ironi, parodi eller humor (von Schantz 2018, 116,172). P3 Serie är mer en metamodernistisk text (Gibbons et al. 2019) i det avseendet att gränsen mellan fiktion och verklighet blir uppluckrad med hjälp av verklighetseffekter. Skillnaden mellan en metamodernistisk text och en mockumentär är att en mockumentär är beroende av att publiken förstår att mediet är en mockumentär, annars upplevs det som en dokumentär. En mockumentär vill leka med publiken genom att använda sig av ironi, parodi eller humor på ett dokumentärt format. En metamodernistisk text, som Gibbons et al. (2019) menar, använder sig av verklighetseffekter, vilket får publiken att känna ett känslomässigt engagemang samt, att den verklighet som upplevs är *en upplevelse av en möjlig verklighet* (ibid.). Gibbons et al. diskuterar inte ljudmedier i sin studie, men upplevelsen påminner om *den imaginära intimitet* som Vachon och Woodland (2021) menar att ljuddrama kan förmedla. En upplevelse där publiken får ett större engagemang och inlevelse (ibid.). I studien har den upplevelse och intima engagemang benämnts som sinnesstämningen vilken fås av att uppleva en *ontologisk otydlighet*. Lyssnaren dras in i berättelsen utan att veta om programmet anspelar på riktiga händelser eller är påhittat, vilket

påminner om den ontologiska otydlighet som ett barn kan uppleva när det inte finns någon vuxen i närheten som kan säga: “det är inte på riktigt”. Det intima engagemanget består av att det bara är lyssnaren och mediet närvarande. Det finns inte information om mediets fiktiva status eller någon annan “vuxen” person som kan säga om det är påhittat eller en verklig historia. Genom att kombinera de teoretiska resonemang om den imaginära intimitet som ljudmedier kan skapa med den kulturella logiken som metamodernistiska texter har, så kan P3 Series genre teoretiskt förstås som ett metamodernistiskt ljuddrama.

Det format som P3 Serie använder sig av belyser tydligt tiden av mockumentaritet, en tid där gränsen mellan verklighet och fiktion suddas ut med hjälp av ny teknik (Conte 2019) och verklighetseffekter (Gibbons et al. 2019). Analysen visar att det finns lyssnare som har svårt för att avgöra om P3 Serie var baserat på verkliga händelser eller rent påhittat, vilket kan bero på de verklighetseffekter som program från P3 Serie använde sig av, som till exempel autentiska ljud, en medvetenhet hos skådespelare att inte låta teatrala eller svenska ortnamn i programmets titel. En verklighetseffekt kan även vara att P3 Serie är en del av public service. Den institutionella ram som omger public service inger ett förtroende och en förväntan på att Sveriges Radio skiljer sig från andra mediebolag gällande trovärdighet, oberoende och objektivitet (Sveriges Radio 2020c). Ytterligare en verklighetseffekt kan vara den medvetna strategin att efterlikna Sveriges Radios flaggskepp “P3 Dokumentär”, vilket Sara Bergmark Elfgren hade som inspiration när hon skapade programmet “De dödas röster” (Collinius u.å.).

Public service har snart funnits i Sverige i hundra år och under en majoritet av dessa år har public service haft ett monopol på alla sändningar av radio och tv (Sveriges Radio 2008). Idag ser samhället annorlunda ut. Det finns ett stort utbud av olika mediebolag (svenska som utländska) samt det finns möjligheter att lyssna på poddar av privatpersoner. Det format som P3 Serie har är dock starkt förknippat med Sveriges Radio eftersom Sveriges Radio var först med att använda sig av det formatet och har de ekonomiska möjligheterna att utveckla och använda sig av tekniken det kräver (Radioevent 2021; Kanter & Gammel 2021). En av anledningarna till att Sveriges Radio väljer att skapa nya format kan vara för att anpassa sig i en allt mer kommersiell medievärld och att attrahera lyssnare. Vi befinner oss just nu i en värld där ljuddrama är på framåtmarsch och tiden benämns som en “guldålder för lyssnarna” enligt Kanter och Gammel (2021). Att anpassa sitt innehåll efter det som är populärt och inne just nu kan ses som en strategi för att stärka varumärket Sveriges Radio. I det numera stora medieutbudet behöver Sveriges Radio anpassa sig till den kommersiella medievärlden för att

inte förlora den unga publiken – som till skillnad från den äldre generationen – inte är uppvuxen i en värld där public service hade det enda utbudet av radio och tv-program. Om den unga publiken vänder sig bort från Sveriges Radio, vad betyder det för framtiden för public service i Sverige?

I ett större perspektiv kan fiktion i ett dokumentärt format ge konsekvenser. Att inte veta om det man hör eller lyssnar på är baserat på verkligheten gör att det är upp till publiken att avgöra vad som är sant och vad som är påhittat. Det kräver att publiken har förkunskaper. Ifall Gammels framtidsspaning slår in och ljuddrama får en liknande popularitet som samtals- och intervju-poddar har idag (Kellman Larsson, 2020), innebär det att fler kan komma att lyssna på ljuddrama än idag. Ju fler som lyssnar, desto större risk att publiken har kunskapsskillnader, som kan bero på utbildningsnivå, ålder eller erfarenheter i genrearbete. En brist på förkunskaper kan göra publiken mer kritiska till ljuddramat och minska förtroendet för Sveriges Radio, ifall lyssnaren tror att ljuddramat var baserat på verkliga händelser och senare inser att så inte var fallet. Sveriges Radios utveckling och utforskning av ljud och teknologi, samt deras strävan efter att få fler lyssnare, kan följaktligen leda till att det krävs förkunskaper för att särskilja mellan fiktion och verklighet i ett public service-sammanhang. När det är upp till publiken att avgöra sanningshalten i det som public service producerar kan det äventyra public service trovärdighet och förtroende.

P3 Serie “De dödas röster”, “Fallet Alma Diaz”, “Exorcismen i Eksjö”, “Sviten”, tv-serierna “Den osannolika mördaren”, “En Kunglig affär” och filmen “Ted: För kärlekens skull” är alla exempel på produktioner som i olika format blandar fiktion med verkligheten. Karaktäristiskt för dessa nya format är att de blandar genrer och skänker publiken en inblick i verkliga händelser, men inte riktiga. Det här belyser tydligt tiden vi befinner oss i nu, tiden av mockumentaritet och den ontologiska otydlighet som uppstår i det metamodernistiska formatet. En högteknologisk och nyanserad “mockumentär” har gjort sitt intåg i mediekulturen och även Sveriges Radio.

Referenser

Litteratur

Baudrillard, Jean (1994). *Simulacra and simulation*. Ann Arbor: University of Michigan Press. [Elektronisk resurs]

Brabazon, Tara (2019). The DIY Phd Student Doctoral Education and Punking the Podcast, *International Journal of Social Sciences & Educational Studies*. Juni. Vol: 5, nr 4, s. 22–37. [Elektronisk resurs]

Brabazon, Tara (2016). Press learning: The potential of podcasting through pause, record, play and stop, *Knowledge Management & E-learning: an International Journal*. September. Vol: 8, nr 3, s. 430–443. [Elektronisk resurs]

Conte, Pietro (2019). Mockumentality: From hyperfaces to deepfakes, *World Literature Studies*, 11(4), s. 11–25. [Elektronisk resurs]

Eco, Umberto & Weaver, William (1986). *Travels in hyperreality: essays*. 1. ed. San Diego, Calif.: Harcourt Brace Jovanovich.

Flyvbjerg, Bent (2006). "Five Misunderstandings About Case - Study Research". *Qualitative Inquiry*. vol: 12, nr 2, s. 219–245. [Elektronisk resurs]

Franzén, Elin (2021). *Radio. Vardagsliv tillsammans med ett massmedium*. Diss. Stockholm. Halmstad: Bulls Graphics. urn:nbn:se:su:diva-196548

Fuhs, Kristen (2018). The dramatic idea of justice: wrongful conviction, documentary television, and The court of last resort, *Historical Journal of Film, Radio and Television*. Vol:38, nr:1, s. 179–197. [Elektronisk resurs]

Gibbons, Alison, Vermeulen, Timotheus. & van den Akker, Robin (2019). Reality beckons: metamodernist depthiness beyond panfictionality, *European Journal of English Studies*, 23(2), s. 172–189. [Elektronisk resurs]

Hight, Craig (2016). The Mockumentary. I: Marcus, Daniel & Kara, Selmin, (red.). *Contemporary documentary*. London: Routledge. s. 26–40. [Elektronisk resurs]

Hill, Anette (2005). *Reality TV: audiences and popular factual television*. London: Routledge.

Hill, Anette (2007). *Restyling factual TV: Audiences and news, documentary and reality genres*. Abingdon: Routledge. [Elektronisk resurs]

Hyvönen, Mats., Karlsson, Maria., Eriksson, Madeleine (2020). The Politics of True Crime: Vulnerability and Documentaries on Murder in Swedish Public Service Radio's P3 Documentary. I: Dancus A., Hyvönen M., Karlsson M. (red.) *Vulnerability in Scandinavian Art and Culture*. Palgrave Macmillan s. 291–314. [Elektronisk resurs]

Kozinets, Robert V (2011). *Netnografi: etnografiska undersökningar på nätet*. 1. uppl. Lund: Studentlitteratur.

Jarlbro, Gunilla (2018). *Hur kan kommunikation användas som ett strategiskt verktyg med att nå hållbar utveckling?*. (Komm2018/00566). Lund: Lunds universitet.
<https://docplayer.se/106244243-Kommunikation-som-strategiskt-verktyg-gunilla-jarlbro-komm2018-00566.html> (hämtad 2022-01-27)

Nichols, Bill (2001). *Introduction to Documentary*. Indiana University Press: Bloomington & Indianapolis.

von Schantz, Miriam (2018). *The Doc, the Mock, and the What? Events of Realing, Mockumentalities and the Becoming-Political of the Viewing Subject*. Diss. Örebro Universitet. urn:nbn:se:oru:diva-64026

Vachon, Wolfgang & Woodland, Sarah (2021). Finding resonance: applied audio drama, inquiry and fictionalising the real, *Research in Drama Education*, 26(4), s. 638–655. [Elektronisk resurs]

Empiri

Collinius, Julia (u.å.). "Sagan och myten är platser där vi kan hantera sådant som kan vara svårt att hantera på annat sätt". *Västarvet*.
u.å.<https://expo.vastarvet.se/overlays/sara-bergmark-elfgren/> (hämtad 2021-11-18)

De dödas röster (2016). P3 Serie. [podcast] Sveriges Radio, P3. 1 juli.
<https://sverigesradio.se/grupp/22825> (hämtad 2022-01-19)

Exorcismen i Eksjö (2020). P3 Serie. [podcast] Sveriges Radio, P3. 20 oktober.
<https://sverigesradio.se/grupp/34361> (hämtad 2022-01-19)

Fallet Alma Diaz (2020). P3 Serie. [podcast]. Sveriges Radio, P3. 9 april.
<https://sverigesradio.se/grupp/33906> (hämtad 2022-01-19)

Forsberg, Ingrid (2016). Måns Nathanaelson om thrillerpodden De dödas röster. *Onyanserat*. 26 juli.

<https://onyanserat.se/extramaterial/mans-nathanaelson-om-thrillerpodden-de-dodas-roster/> (hämtad 2021-11-25)

Kanter, Doreen och Gammel, Moa (2021). Vi når massor av lyssnare i alla åldrar. *Aftonbladet*. 30 juli.

<https://www.aftonbladet.se/kultur/a/Qx41Xx/vi-nar-massor-av-lyssnare-i-alla-aldrar> (hämtad 2021-12-07)

Kellman Larsson, Johan (2020). Coronakrisen ger radioteatern nytt uppsving. *Dagens Nyheter*. 16 augusti.

<https://www.dn.se/kultur-noje/coronakrisen-ger-radioteatern-nytt-uppsving/> (hämtad 2021-11-29)

Lenas, Sverker (2020). Nya P3 får ökat fokus på nyheter och journalistik. *Dagens Nyheter*. 16 januari. <https://www.dn.se/kultur-noje/sa-bli-nya-p3-efter-omstruktureringen/> (hämtad 2021-12-02)

Medieakademin (2021). *Förtroendebarmetern 2021: Allmänhetens förtroende för institutioner, politiska partier, massmedier och företag*.

<https://medieakademin.se/fortroendebarmetern/> (hämtad 2022-01-22)

Myndigheten för press, radio och tv (u.å.). *Innehållsregler för radio- och tv-sändningar*.

<https://www.mpr.se/regelverk/Sa-regleras-radio-och-tv-sandningar/innehallsregler-for-radio-och-tv/> (hämtad 2021-12-14).

Poddindex (u.å.). P3 Dokumentär. <https://www.poddindex.se/podcasts/183> (hämtad 2022-02-04)

Public Service-handbok (2014). Sveriges Radio AB. Juli 2014.

<https://sverigesradio.se/artikel/6022488> (hämtad 2022-01-11)

P1 Drama (2016a). Sara Bergmark Elfgren och Judith Kiros om klivenheten inför både titeln och fenomenet De dödas röster. [podcast]. Sveriges Radio, P1. 19 augusti

<https://sverigesradio.se/artikel/6499606> (hämtad 2021-11-18)

P1 Drama (2016b). Regissören Mattias J Skoglund om att härma den dokumentära berättarstilen. [podcast]. Sveriges Radio, P1. 19 augusti

<https://sverigesradio.se/artikel/6499603> (hämtad 2021-11-18)

P3 Serie (u.å.). [podcast]. Sveriges Radio, P3. <https://sverigesradio.se/p3serie> (hämtad 2022-01-20)

Radioevent (2021). *Vill du veta varför Sveriges Radio är världsledande i utvecklingen av radioteknik på en exploderande ljudmarknad?*. [Webinarium]. Sveriges Radio. Microsoft Teams 25 november 12.00-13.00

SOM-institutet (2020). *Public Service (SVT och SR): Användning, förtroende och attityder 1986-2019*. (SOM-rapport nr 2020:14). Göteborg
<https://www.gu.se/sites/default/files/2020-09/Public%20service%202019.pdf> (hämtad 2022-01-19)

Sveriges Radio (2008). *Sveriges Radios historia - år för år*.
<https://sverigesradio.se/artikel/sveriges-radios-historia-ar-for-ar> (hämtad 2021-12-16)

Sveriges Radio (2018) *Binaural*. <https://sverigesradio.se/artikel/6984533> (hämtad 2021-12-03)

Sveriges Radio (2020a). *Ta del av vårt digitala utbud*.
<https://sverigesradio.se/artikel/ta-del-av-vart-digitala-utbud> (hämtad 2021-12-16)

Sveriges Radio (2020b). *Ny P3 Serie – Fallet Alma Diaz*.
<https://sverigesradio.se/artikel/7448610> (hämtad 2021-11-28)

Sveriges Radio (2020c). *Vårt uppdrag*. <https://sverigesradio.se/artikel/vart-uppdrag> (hämtad 2021-12-21)

Sveriges Radio (2021a). *Sträcklyssna på serier i sommar!*.
<https://sverigesradio.se/artikel/stracklyssna-pa-serier-i-sommar> (hämtad 2021-12-16)

Sveriges Radio (2021b). *Sociala medier: en handbok för journalister*. I: Boström, Patrik (red.). Version 4.0 <https://sverigesradio.se/artikel/publikationer> (hämtad 2022-01-11)

Sviten (2019). P3 Serie. [podcast]. Sveriges Radio, P3. 21 feb.
<https://sverigesradio.se/grupp/28797> (hämtad 2022-01-19)

Tosser, Magnus (2020). Luleåungdomar i fokus i nya true crime-dramat. *Norrländska Socialdemokraten*. 9 april.
<https://nsd.se/noje/luleaungdomar-i-fokus-i-nya-true-crime-dramat-nm5335284.aspx> (hämtad 2021-11-28)

Wallén, Jesper (2016). Nu ska drama höras i hela Sveriges Radio. *Dagens Nyheter*. 26 maj.
<https://www.dn.se/arkiv/kultur/nu-ska-drama-horas-i-hela-sveriges-radio/> (hämtad 2021-12-16)

Övriga källor

Affleck, Casey (2010). *I'm Still Here*. [film]

Bulletin Board System (u.å). [rollspel]

<https://www.internetmuseum.se/tidslinjen/bbs-spelen-nar-storpublik/> (hämtad 2022-02-06)

Creepypodden i P3 (2015–). [podcast] Sveriges Radio, P3.

<https://sverigesradio.se/creepypoddenmedjackwerner> (hämtad 2022-02-03)

Frost, Mark & Lynch, David (1990–1991,2017). *Twin Peaks*. [TV-serie]

Holm, Hannes (2018). *Ted: för kärlekens skull*. [film]

James Larsson, Lisa (2021). *En kunglig affär*. [TV-serie]

<https://www.svtplay.se/en-kunglig-affar> (hämtad 2022-01-19)

Kaijser, Simon & Brändström, Charlotte (2021). *Den osannolika mördaren*. [TV-serie]

<https://www.netflix.com/se/title/81330077> (hämtad 2022-01-19)

Kommando Karim (2016). P3 Serie. [podcast]. Sveriges Radio, P3. 3 november.

<https://sverigesradio.se/avsnitt/800289> (hämtad 2022-01-23)

P3 Dokumentär (2005–). [podcast]. Sveriges Radio, P3.

<https://sverigesradio.se/p3dokumentar> (hämtad 2021-12-16)

Rättegångspodden (2014–). [podcasts]. Bergman, Nils. <https://rattegangspodden.nu/> (hämtad 2022-01-25)

Serial. (2014–). [podcast]. Koenig, Sarah & Snyder, Julia. <https://serialpodcast.org/> (hämtad 2022-01-13)